

ZARZĄDZENIE NR 103/24
DYREKTORA GENERALNEGO SŁUŻBY WIĘZIENNEJ
z dnia 27 grudnia 2024 r.

**w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy
penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników
działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów
penitencjarnych**

Na podstawie art. 249a pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

- 1) cudzoziemiec - osobę nieposiadającą obywatelstwa polskiego, w rozumieniu ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2024 poz. 769 i 1222);
- 2) dyrektor - dyrektora zakładu karnego lub aresztu śledczego;
- 3) dyrektor okręgowy - dyrektora okręgowego Służby Więziennej;
- 4) kodeks - ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy;
- 5) komórka organizacyjna - oddział penitencjarny, dział, zespół lub samodzielne stanowisko;
- 6) oddział penitencjarny - wydzieloną część zakładu karnego lub aresztu śledczego z ustaloną pojemnością, gdzie realizowane są oddziaływania penitencjarne, zadania i czynności ochronne, uprawnienia osadzonych wynikające z przepisów prawa oraz przydzielone zadania logistyczne;
- 7) osadzony - osobę tymczasowo aresztowaną, skazaną, ukaraną lub wymienioną w art. 589a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, 1222 i 1248), która jest ujęta w ewidencji zakładu karnego lub aresztu śledczego;

- 8) osoba z niepełnosprawnością - osobę, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej¹⁾;
- 9) przetransportowanie - przeniesienie osadzonego do innego zakładu karnego lub aresztu śledczego połączone ze skreśleniem go z ewidencji jednego zakładu karnego lub aresztu śledczego i ujęciem go w ewidencji drugiego zakładu karnego lub aresztu śledczego;
- 10) rozporządzenie - rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1344);
- 11) skazany - osobę odbywającą karę pozbawienia wolności, zastępczą karę pozbawienia wolności lub karę aresztu wojskowego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 12) system informatyczny – Centralną Bazę Danych Osób Pozbawionych Wolności;
- 13) tymczasowo aresztowany - osobę pozbawioną wolności na podstawie postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania, w tym również:
 - a) po wyroku skazującym sądu pierwszej instancji - do czasu otrzymania odpisu prawomocnego wyroku, którym wymierzono karę pozbawienia wolności albo karę aresztu wojskowego, wraz z nakazem przyjęcia,
 - b) prawomocnie skazaną za granicą - do czasu otrzymania odpisu prawomocnego orzeczenia sądu okręgowego, określającego karę pozbawienia wolności, która ma być wykonywana, wraz z nakazem przyjęcia;
- 14) ukarany - osobę odbywającą karę aresztu lub zastępczą karę aresztu orzeczoną za wykroczenie albo zastępczą karę pozbawienia wolności orzeczoną za wykroczenie skarbowe, karę porządkową, a także osobę, wobec której jest wykonywany środek przymusu;
- 15) zakład karny - zakład karny lub areszt śledczy.

§ 2. Zarządzenie określa:

- 1) szczegółowe zasady prowadzenia i organizacji oddziaływań penitencjarnych w zakresie:
 - a) prowadzenia i organizacji programów resocjalizacji skazanych,

¹⁾ Definicja WHO

- b) prowadzenia i organizacji zajęć kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz obsługi bibliotecznej, radiowęzła i studia telewizyjnego,
 - c) prowadzenia rozmów wychowawczych z osadzonymi,
 - d) nagradzania i karania dyscyplinarnego osadzonych,
 - e) postępowania z osadzonymi cudzoziemcami oraz osobami z niepełnosprawnością,
 - f) przeciwdziałania wzajemnej demoralizacji osadzonych, negatywnym przejawom podkultury przestępczej, występowaniu zachowań agresywnych i samoagresji,
 - g) oddziaływań na osadzonych poprzez pracę,
 - h) udzielania pomocy w przygotowaniu do readaptacji społecznej osadzonych oraz pomocy doraźnej osobom zwalnianym z zakładów karnych,
 - i) prowadzenia badań psychologicznych, udzielania pomocy psychologicznej oraz prowadzenia oddziaływań psychokorekcyjnych,
 - j) prowadzenia oddziaływań terapeutycznych,
 - k) dokumentowania prowadzonych oddziaływań penitencjarnych i terapeutycznych;
- 2) organizację działów penitencjarnych i terapeutycznych;
 - 3) ramowe zakresy czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych;
 - 4) druki, wzory i rejestry stosowane w pracy penitencjarnej i terapeutycznej.

Rozdział 2

Prowadzenie i organizacja oddziaływań penitencjarnych

§ 3. 1. W prowadzonych wobec osadzonych oddziaływaniach penitencjarnych i terapeutycznych uwzględnia się w szczególności wymagające korekcji deficyty, które stanowiły przyczyny popełnionych przestępstw.

2. Oddziaływania realizowane są zwłaszcza poprzez objęcie skazanego:

- 1) pracą;
- 2) nauczaniem w szkole lub na kursach;
- 3) zajęciami kulturalno-oświatowymi i sportowymi;
- 4) terapią w oddziale terapeutycznym lub poza oddziałem;
- 5) programem, skierowanym do grup skazanych wyodrębnionych ze względu na wspólne potrzeby, zwanym dalej „programem resocjalizacji”.

3. W przypadku ustalenia, w szczególności w oparciu o system informatyczny, że skazany ma zostać przetransportowany do innego zakładu karnego w związku z udziałem w czynnościach procesowych występuje się do organu prowadzącego postępowanie sądowe z wnioskiem o rozważenie możliwości takiego sposobu prowadzenia danego postępowania, który umożliwi pozostawienie skazanego w zakładzie karnym do czasu zakończenia terapii lub nauczania, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach także programu resocjalizacji. Wniosek przesyła się do organu prowadzącego postępowanie sądowe drogą elektroniczną. Brak odpowiedzi nie wstrzymuje realizacji czynności transportowych.

4. Wniosek zawiera informacje o rodzaju planowanych lub aktualnie odbywanych przez skazanego oddziaływań oraz terminie ich rozpoczęcia i zakończenia wraz z argumentami uzasadniającymi potrzebę pozostawienia skazanego w zakładzie karnym, w którym przebywa lub będzie przebywał w związku z prowadzonymi oddziaływaniami.

5. Z wnioskiem występuje się również w przypadku planowanych lub realizowanych wobec skazanego badań w ośrodku diagnostycznym.

6. Wniosek sporządzają funkcjonariusze działów penitencjarnego albo terapeutycznego albo ośrodka diagnostycznego.

§ 4. 1. W zakładzie karnym prowadzi się:

1) programy resocjalizacji w zakresie:

- a) przeciwdziałania agresji i przemocy,
- b) przeciwdziałania uzależnieniom oraz nadużywaniu alkoholu lub używaniu innych środków psychoaktywnych,
- c) przeciwdziałania prokryminalnym postawom,
- d) aktywizacji zawodowej i promocji zatrudnienia,
- e) kształtowania umiejętności społecznych i poznawczych,
- f) integracji rodzin,
- g) zapobiegania negatywnym skutkom izolacji, zwłaszcza wobec skazanych odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności;

2) inne programy mające zastosowanie w readaptacji społecznej;

3) zajęcia kulturalno-oświatowe, w tym kształtujące postawy obywatelskie oraz zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu.

2. Programy i zajęcia w szerokim zakresie i różnorodnych formach prowadzi się w szczególności dla skazanych młodocianych oraz skazanych zakwalifikowanych do odbywania kary w systemie programowanego oddziaływania.

3. Programy i zajęcia można prowadzić we współpracy z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu, a także zlecać ich realizację innym wyspecjalizowanym podmiotom posiadającym odpowiednie kwalifikacje do ich prowadzenia.

§ 5. 1. Programy, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, opracowane przez funkcjonariuszy lub pracowników zakładu karnego zawierają:

- 1) teoretyczny model, stanowiący uzasadnienie, które wyjaśnia, w jaki sposób program będzie wpływał na czynniki skojarzone z zachowaniami przestępczymi;
- 2) zidentyfikowane czynniki ryzyka, których zmiana będzie prowadzić do zmniejszenia ryzyka powrotu do przestępstwa;
- 3) spektrum celów;
- 4) metody;
- 5) opis sesji programu zawierający informacje i materiały pomocnicze niezbędne do ich przeprowadzenia;
- 6) zasady rekrutacji skazanych do programu;
- 7) określenie intensywności, sekwencji i czasu trwania programu;
- 8) miejsce realizacji programu;
- 9) kadrę i bazę niezbędną do realizacji programu;
- 10) szczegółowy kosztorys i wskazanie źródeł finansowania realizowanego programu;
- 11) wskazanie zadań do realizacji przez poszczególne komórki organizacyjne zakładu karnego niezbędnych do właściwej realizacji programu;
- 12) sposób oceny efektów programu.

2. Programy resocjalizacji opracowane poza zakładem karnym powinny zawierać elementy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 - 5, 7, 9, 10 i 12. Pozostałe elementy określa dyrektor wyrażając zgodę na realizację programu.

3. Oddziaływania, o których mowa w § 13 ust. 1 rozporządzenia, realizowane są przede wszystkim poprzez skierowanie skazanego do odpowiedniego programu resocjalizacji.

4. Po zakończeniu realizacji programu sporządza się sprawozdanie.

§ 6. 1. Realizacja programu resocjalizacji wymaga zgody dyrektora.

2. Funkcjonariusze i pracownicy zakładu karnego zobowiązani są do udzielania pomocy osobom realizującym programy, w zakresie określonym przez dyrektora, w granicach swojej właściwości merytorycznej.

§ 7. 1. Zajęcia kulturalno-oświatowe, w tym kształtujące postawy obywatelskie i patriotyczne, oraz zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu, organizuje się w czasie wolnym od pracy, nauki, zajęć terapeutycznych, zajęć wynikających z programów resocjalizacji.

2. Zajęcia realizowane są w sposób zorganizowany i zaplanowany.

3. Celem zajęć jest zagospodarowanie czasu wolnego osadzonych oraz wdrażanie do prospołecznych form aktywności poprzez:

- 1) rozwijanie zainteresowań;
- 2) rozbudzenie potrzeby kontaktu z kulturą;
- 3) nabywanie umiejętności współpracy w grupie;
- 4) promowanie zdrowego trybu życia i potrzeby rekreacji fizycznej.

§ 8. Zajęcia kulturalno-oświatowe oraz zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu, organizuje się w miarę możliwości we współpracy z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu.

§ 9. Wychowawcy w ramach oddziału lub powierzonej grupy wychowawczej, prowadzą dodatkowe zajęcia kulturalno-oświatowe lub z zakresu kultury fizycznej i sportu, w szczególności dla młodocianych, tymczasowo aresztowanych oraz skazanych korzystających z uprawnień wynikających z art. 110 § 2h, art. 124 § 3 pkt 4 i art. 133 kodeksu.

§ 10. 1. Zajęcia kulturalno-oświatowe oraz z zakresu kultury fizycznej i sportu, realizowane są na podstawie tygodniowego planu zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych.

2. W planie zamieszcza się przedsięwzięcia z zakresu działalności kulturalno-oświatowej oraz kultury fizycznej i sportu, organizowane zarówno na terenie jak i poza terenem zakładu karnego.

3. Zajęcia prowadzone w świetlicach, halach sportowych, boiskach oraz innych pomieszczeniach, realizowane są na podstawie miesięcznego grafiku, w godzinach określonych w porządku wewnętrznym.

4. Plan oraz grafik, o których mowa w ust. 1 i 3, zatwierdza dyrektor.

5. Plan zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych podaje się do wiadomości osadzonym w oddziałach mieszkalnych.

§ 11. Zajęcia kulturalno-oświatowe realizuje się w szczególności poprzez:

- 1) tworzenie kół zainteresowań;
- 2) organizację konkursów, spotkań tematycznych, pogadanek;
- 3) tworzenie zespołów skazanych;
- 4) emisję audycji radiowych i telewizyjnych.

§ 12. Zajęcia kulturalno-oświatowe prowadzone są w świetlicach centralnych, w świetlicach usytuowanych w oddziałach mieszkalnych, bibliotekach, czytelnich, pracowniach i innych pomieszczeniach do tego przystosowanych.

§ 13. Pomieszczenie świetlicy powinno być wyznaczone odrębnie dla każdego oddziału mieszkalnego.

§ 14. Zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu realizuje się w szczególności poprzez:

- 1) ćwiczenia ogólnorozwojowe;
- 2) gry zespołowe;
- 3) gry i ćwiczenia ruchowe;
- 4) zajęcia rekreacyjne.

§ 15. 1. Dyrektor stwarza odpowiednie warunki do bezpiecznej i higienicznej realizacji zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu, w szczególności poprzez zapewnienie odpowiednich urządzeń i sprzętu wykorzystywanego do prowadzenia zajęć.

2. Zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu organizuje się w formie indywidualnej lub grupowej, w wyznaczonych na terenie zakładu karnego pomieszczeniach, halach sportowych oraz boiskach i innych miejscach na wolnym powietrzu, wyposażonych w tablice informacyjne, określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego oraz obiektach sportowych zlokalizowanych poza zakładem karnym.

3. Stan techniczny urządzeń i sprzętu sportowego sprawdzany jest przed każdymi zajęciami.

4. Zajęcia prowadzone są z wykorzystaniem urządzeń i sprzętu sportowego posiadających odpowiednie atesty lub certyfikaty, przeznaczonych do bezpiecznej aktywności fizycznej.

5. Stopień trudności i intensywności zajęć dostosowuje się do aktualnej sprawności fizycznej ćwiczących.

6. Prowadzący zajęcia zapoznaje osoby biorące w nich udział z zasadami bezpiecznego wykonywania ćwiczeń oraz uczestniczenia w grach sportowych.

7. Podczas zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu nie należy zezwalać na uprawianie sportów walki.

8. Osadzonych uczestniczących w szczególności w zorganizowanych zajęciach z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz imprezach sportowych ubezpiecza się od następstw nieszczęśliwych wypadków, wynikłych na skutek udziału w tego typu zajęciach. Ubezpieczenie osadzonych uczestniczących w innych zajęciach następuje w zależności od posiadania przez dyrektora środków finansowych.

§ 16. Księgozbiory i zbiory znajdujące się w bibliotece zakładu karnego powinny zawierać podstawowe i aktualne akty prawne, w szczególności: Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Europejskie Reguły Więzienne, Wzorcowe Reguły Minimalne Postępowania z Więźniami, Kodeks Karny Wykonawczy, Kodeks Karny, Kodeks Postępowania Karnego, Kodeks Cywilny, Kodeks Postępowania Cywilnego oraz Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy oraz Kodeks Postępowania Administracyjnego, Regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania kary pozbawienia wolności oraz Regulamin organizacyjno-porządkowy wykonywania tymczasowego aresztowania.

§ 17. Wychowawca do spraw biblioteki, na wniosek osadzonego, udostępnia także inne niż wymienione w § 16 akty prawne oraz orzecznictwo sądów polskich i trybunałów międzynarodowych, z elektronicznego systemu informacji prawnej, z którego korzysta zakład karny.

§ 18. Pozycje książkowe mogą być udostępniane w formie elektronicznej.

§ 19. W bibliotece powinny znajdować się pozycje wydawnicze w językach obcych.

§ 20. Biblioteka zakładu karnego, przy której funkcjonuje dom dla matki i dziecka, powinna dodatkowo zawierać pozycje książkowe związane z poradnictwem w zakresie prawidłowego wychowania i rozwoju dziecka oraz książki dla dzieci.

§ 21. W przypadku, gdy usytuowanie biblioteki w zakładzie karnym nie zapewnia bezpośredniej dostępności dla wszystkich jej użytkowników oraz nie utworzono punktów bibliotecznych, dyrektor wprowadza system pośredniej wymiany książek. Dostarcza się wówczas książki do cel mieszkalnych na podstawie zamówień składanych przez osadzonych.

§ 22. Osadzonym zatrudnionym w bibliotece i w radiowęźle sporządza się zakres czynności, w którym można powierzać prace związane w szczególności z:

- 1) konserwacją oraz udostępnianiem księgozbiorów i zbiorów, a także prowadzeniem punktów bibliotecznych;
- 2) obsługą studia radiowęźłowego i telewizyjnego;
- 3) przygotowywaniem audycji i programów własnych;
- 4) obsługą i przygotowywaniem zbiorowych imprez, konkursów;
- 5) kompletowaniem nagrań.

§ 23. Osadzonym nie można powierzać prowadzenia dokumentacji finansowej, księgi inwentarzowej, rejestru ubytków oraz dokumentacji związanej z postępowaniem szkodowym.

§ 24. Osadzonym stwarza się warunki do nabywania i prenumeraty prasy ze środków pieniężnych pozostających do ich dyspozycji oraz udostępnia się prasę zakupywaną ze środków zakładu karnego. Prenumeratę i kolportaż prasy prowadzi biblioteka zakładu karnego.

§ 25. Dokumentację biblioteki prowadzi się na zasadach określonych w przepisach dotyczących sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych.

§ 26. 1. Radiowęzeł i studio telewizyjne nadają program złożony z audycji radiowych i programów telewizyjnych, w szczególności przygotowanych przez skazanych zatrudnionych w radiowęźle pod kierunkiem wychowawcy.

2. Programy nadawane przez radiowęzeł i studio telewizyjne, powinny zawierać w szczególności informacje edukacyjne oraz treści kształtujące postawy obywatelskie.

3. W programach telewizyjnych, o których mowa w ust. 1, nie należy zawierać treści pornograficznych lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc.

§ 27. Odtwarzanie filmów i innych utworów audiowizualnych na terenie zakładu karnego powinno być zgodne z wymogami określonymi w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2509 oraz z 2024 r. poz. 1222 i 1254).

§ 28. 1. Zasady wykonywania przez osadzonych w zakładzie karnym twórczości własnej dyrektor określa się w regulaminie, który powinien zawierać w szczególności:

- 1) rodzaj wytwarzanej przez osadzonych twórczości własnej;
- 2) czas i miejsce wykonywania twórczości własnej osadzonych;
- 3) sposób pozyskania materiałów do wykonywania twórczości własnej skazanych i ich przechowywania;
- 4) zasady przechowywania i użytkowania narzędzi oraz urządzeń mechanicznych niezbędnych do wykonywania twórczości własnej osadzonych;
- 5) sposób ewidencjonowania i przechowywania wytworzonych przedmiotów.

2. Wytwory twórczości własnej osadzonych stanowią ich własność, chyba że zostały wykonane z materiałów dostarczonych przez zakład karny.

§ 29. 1. Dyrektor może powołać zespoły skazanych, o których mowa w art. 136 kodeksu.

2. Zespołom można powierzać w szczególności zadania w zakresie:

- 1) motywowania skazanych do aktywnego udziału w zajęciach z zakresu kultury fizycznej i sportu, zajęciach kulturalno - oświatowych;
- 2) pracy na cele charytatywne;
- 3) przedkładania propozycji tematów zajęć;
- 4) pomocy w przygotowywaniu zajęć.

3. Uczestnictwo skazanych w zespołach jest dobrowolne.

§ 30. Dyrektor ustala w regulaminie zakres działania zespołów, a w szczególności:

- 1) cel i zadania zespołu;
- 2) zasady rekrutacji i odwołania członków zespołu;
- 3) obowiązki i uprawnienia członków;
- 4) zasady działania zespołu;
- 5) sposób i tryb przekazywania dyrektorowi zakładu karnego propozycji rozwiązań i działań należących do zadań zespołu.

§ 31. Zespołowi, za zgodą dyrektora można zezwalać na prowadzenie pod kierunkiem wychowawcy:

- 1) redakcji gazet więziennych;
- 2) kół zainteresowań;
- 3) amatorskiego ruchu artystycznego;
- 4) grup samokształceniowych;
- 5) grup samopomocowych;
- 6) prac na rzecz środowiska lokalnego oraz inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej.

§ 32. Zespół może uczestniczyć w realizacji programów resocjalizacji, zwłaszcza przygotowanych z udziałem podmiotów, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu.

§ 33. Skład osobowy członków zespołu i ich zadania podaje się do wiadomości ogółu skazanych.

§ 34. 1. Działalność zespołu nadzoruje wychowawca wyznaczony przez dyrektora.

2. Nadzór polega w szczególności na koordynowaniu działań, prowadzeniu dokumentacji i rozliczeń finansowych.

§ 35. Wytwory o charakterze rękodzielniczym lub artystycznym wykonane przez zespół, pozostają własnością jego członków.

§ 36. Do zadań zespołu, wymienionego w § 29 ust. 2 pkt 2, może należeć podejmowanie zatrudnienia przy pracach publicznych na rzecz organów administracji publicznej, pracach na cele charytatywne oraz na rzecz organizacji pożytku publicznego.

§ 37. 1. W zakładzie karnym przeprowadza się z osadzonymi w szczególności następujące rozmowy:

- 1) informacyjną;
- 2) wstępną;
- 3) w związku z istotną zmianą sytuacji osobistej, prawnej lub rodzinnej osadzonego;
- 4) w związku z odbywaniem przez osadzonego kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej;
- 5) po zmianie oddziału mieszkalnego;

- 6) w związku z opracowaniem indywidualnego programu oddziaływania, o którym mowa w art. 95 § 1 kodeksu;
- 7) przed podjęciem decyzji o skierowaniu do nauczania lub szkolenia, a także przed wycofaniem z nauczania lub szkolenia albo pozbawieniem możliwości nauczania;
- 8) przed podjęciem decyzji o skierowaniu do zatrudnienia osadzonego, który dotychczas nie był zatrudniony;
- 9) przed skierowaniem osadzonego po raz pierwszy w danej jednostce do pracy poza terenem w systemie bez konwojenta;
- 10) po wycofaniu osadzonego z zatrudnienia;
- 11) przed opuszczeniem przez osadzonego zakładu karnego w związku z przetransportowaniem;
- 12) po przetransportowaniu;
- 13) w związku z koniecznością uaktualnienia potrzeb w zakresie przygotowania osadzonego do zwolnienia;
- 14) przed i po czasowym opuszczeniu przez skazanego zakładu karnego po raz pierwszy, po przerwie trwającej dłużej niż 6 miesięcy, a także po powstaniu istotnych zmian w sytuacji prawnej lub rodzinnej skazanego;
- 15) w związku z możliwością odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego;
- 16) końcową.

2. Fakt przeprowadzenia, przebieg i ustalenia dokonane w trakcie rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4, 7-10, 13-16, dokumentuje się w systemie informatycznym.

3. Pozostałe rozmowy dokumentuje się w systemie informatycznym w przypadku, jeżeli w ich toku wychowawca powziął istotne informacje osobopoznawcze.

§ 38. 1. Rozmowę informacyjną wychowawca przeprowadza po przybyciu osadzonego do oddziału, przed umieszczeniem w celi mieszkalnej.

2. W przypadku, jeżeli osadzony przyjmowany jest do oddziału poza godzinami pracy administracji, rozmowę informacyjną przeprowadza wychowawca dyżurny, a w przypadku jego nieobecności - oddziałowy.

3. Osoba przeprowadzająca rozmowę informacyjną przekazuje niezwłocznie właściwemu przełożonemu istotne informacje uzyskane od osadzonego.

§ 39. 1. Rozmowę wstępną wychowawca przeprowadza po zapoznaniu się z dostępnymi informacjami zawartymi w systemie informatycznym, a w uzasadnionych przypadkach w aktach ewidencyjnych.

2. Ustalenia z rozmowy wstępnej uzupełnia się, weryfikuje i analizuje w toku dalszej pracy z osadzonym.

3. W przypadku stwierdzenia, że sąd nie nadesłał informacji dotyczących osoby skazanego, a zwłaszcza opinii sądowo - psychiatrycznej, sądowo – psychologicznej, sądowo - seksuologicznej, co do których istnieje uzasadnione przypuszczenie, że zostały sporządzone w trakcie postępowania karnego, dział penitencjarny albo dział terapeutyczny albo ośrodek diagnostyczny podejmuje działania niezbędne do ich uzyskania.

4. Po powrocie skazanego z przerwy w karze rozmowę wstępną przeprowadza się ponownie.

§ 40. 1. W rozmowie prowadzonej w związku z istotną zmianą sytuacji osobistej, prawnej lub rodzinnej osadzonego, wychowawca ocenia możliwy wpływ zaistniałych zmian na jego zachowanie oraz ich wpływ na sposób prowadzenia oddziaływań penitencjarnych, a także udziela stosownych do okoliczności rad lub wskazówek.

2. Wychowawca ustala termin nabycia prawa do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie oraz termin, po upływie którego skazany może korzystać z przepustek i nagród skutkujących pobytem poza terenem zakładu karnego, i niezwłocznie informuje o tych terminach skazanego. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadkach zmiany tych terminów.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ustalenie terminów, o których mowa w ust. 2, następuje w porozumieniu z działem ewidencji.

§ 41. W rozmowie prowadzonej w związku z odbywaniem przez osadzonego kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej, wychowawca w szczególności ocenia:

- 1) zachowanie osadzonego w trakcie odbywania kary;
- 2) efekty wychowawcze wykonywanej kary.

§ 42. W rozmowie przed podjęciem decyzji o skierowaniu do nauczania lub szkolenia, wychowawca:

- 1) informuje o zasadach nauki w szkole lub na szkoleniu;

- 2) przedstawia propozycję podjęcia nauki w szkole lub szkolenia kursowego zgodną z aktualnym wykazem kierunków kształcenia i semestrów nauki w szkołach prowadzonych przy zakładach karnych;
- 3) zapoznaje skazanego z możliwościami objęcia go szkoleniem kursowym poza systemem nauczania prowadzonym w szkołach funkcjonujących przy zakładach karnych;
- 4) ocenia motywację skazanego do podjęcia nauki.

§ 43. W rozmowie z osadzonym przed podjęciem decyzji o zatrudnieniu osadzonego, który dotychczas nie był zatrudniony, funkcjonariusz lub pracownik do spraw zatrudnienia przedstawia osadzonemu propozycję zatrudnienia, biorąc pod uwagę w szczególności:

- 1) przygotowanie zawodowe osadzonego;
- 2) zobowiązania finansowe;
- 3) zainteresowania zawodowe;
- 4) potrzeby wynikające z toku nauczania;
- 5) sytuację materialną rodziny;
- 6) względy bezpieczeństwa osobistego osadzonego i bezpieczeństwa zakładu karnego.

§ 44. W rozmowie przed skierowaniem osadzonego po raz pierwszy w danej jednostce do pracy poza terenem w systemie bez konwojenta, funkcjonariusz lub pracownik do spraw zatrudnienia przedstawia osadzonemu propozycję zatrudnienia w systemie bez konwojenta, w której uwzględnia w szczególności:

- 1) w przypadku kiedy jest to pierwsze zatrudnienie skazanego elementy ujęte w § 43;
- 2) informację o jego obowiązkach;
- 3) zasady zachowania się i poruszania się podczas pobytu poza terenem zakładu karnego;
- 4) możliwe konsekwencje naruszenia obowiązujących zasad i oddalenia się z miejsca pracy;
- 5) inne istotne kwestie, zwłaszcza dotyczące bezpieczeństwa skazanego, osób z którymi współpracuje lub którym podlega w miejscu pracy.

§ 45. Po podjęciu decyzji o wycofaniu osadzonego z zatrudnienia, funkcjonariusz lub pracownik do spraw zatrudnienia przeprowadza z osadzonym rozmowę, w której informuje go o przyczynach wycofania z zatrudnienia.

§ 46. 1. W rozmowie prowadzonej przed opuszczeniem przez osadzonego zakładu karnego w związku z przetransportowaniem, wychowawca ustala potrzeby w zakresie zapewnienia osadzonemu bezpieczeństwa osobistego.

2. Jeżeli zachodzi przypuszczenie, że osadzony może stwarzać w trakcie transportowania zagrożenie dla innych osadzonych lub stać się obiektem agresji, wychowawca informuje o tym niezwłocznie: wyznaczonego funkcjonariusza odpowiedzialnego za gromadzenie i przetwarzanie informacji uzyskanych w wyniku wykonywanych czynności profilaktycznych, funkcjonariusza lub pracownika działu ewidencji odpowiedzialnego za realizację czynności związanych z transportowaniem osadzonych oraz odnotowuje ten fakt w systemie informatycznym.

§ 47. 1. Niezwłocznie po przetransportowaniu wychowawca, po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w systemie informatycznym oraz dokumentami zawartymi w teczkę osobopoznawczej, a w uzasadnionych przypadkach aktach ewidencyjnych, przeprowadza z osadzonym rozmowę, w której w szczególności:

- 1) ustala zmiany w sytuacji osadzonego oraz weryfikuje dane zawarte w rozmowie wstępnej;
- 2) zapoznaje osadzonego ze specyfiką zakładu karnego oraz ustalonym porządkiem wewnętrznym;
- 3) określa sposób postępowania z osadzonym objętym kartą zagrożonego samobójstwem;
- 4) określa zakres możliwych do realizacji w warunkach zakładu karnego oddziaływań wobec skazanego, wynikających zwłaszcza z indywidualnego programu oddziaływania.

2. W przypadku przyjęcia osadzonego na stan jednostki pośredniej, zakres rozmowy, o której mowa w ust. 1, może ograniczać się do pkt 1 - 3.

§ 48. 1. Nie później niż 6 miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed zakończeniem odbywania kary pozbawienia wolności, wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę w związku z koniecznością uaktualnienia potrzeb w zakresie przygotowania go do zwolnienia, a w uzasadnionych przypadkach, potrzebę przeprowadzenia takiej rozmowy zgłasza wychowawcy do spraw pomocy postpenitencjarnej.

2. Jeżeli wychowawca uzna za uzasadnione określenie czasu niezbędnego na przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu, a skazany wyrazi na to zgodę, wychowawca

albo wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej występuje z wnioskiem do komisji penitencjarnej, o wyznaczenie okresu, o którym mowa w art. 164 § 1 kodeksu.

§ 49. Wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę przed i po opuszczeniu przez skazanego zakładu karnego po raz pierwszy, po przerwie trwającej dłużej niż 6 miesięcy, a także po powstaniu istotnych zmian w sytuacji prawnej lub rodzinnej skazanego, w związku z udzieleniem przepustki wymienionej w art. 91 pkt 7, art. 92 pkt 9 kodeksu lub uzyskaniem zezwolenia wymienionego w art. 104a § 1, art. 131 § 2, art. 138 § 1 pkt 7 i 8, art. 141a § 1, art. 165 § 2, art. 234 § 2 kodeksu, informując skazanego przed opuszczeniem zakładu karnego o zasadach i celu wykorzystywania przepustek lub zezwoleń oraz dążąc do uzyskania informacji na temat sposobu ich wykorzystania po powrocie skazanego do zakładu karnego. Ponadto wychowawca odnotowuje adres, pod którym osadzony będzie przebywać w trakcie przepustki lub zezwolenia.

§ 50. Wychowawca przeprowadza ze skazanym rozmowę w związku z możliwością odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego, w której:

- 1) wskazuje organ, do którego skazany może zwrócić się z wnioskiem;
- 2) określa zainteresowanie skazanego tym systemem odbywania kary.

§ 51. 1. Przed zwolnieniem osadzonego z zakładu karnego, wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej przeprowadza z osadzonym rozmowę końcową, w trakcie której:

- 1) udziela informacji o zakresie otrzymanej przez osadzonego pomocy oraz o możliwościach uzyskania dalszego wsparcia od instytucji i organizacji;
- 2) przyjmuje prośby i skargi związane z działalnością zakładu karnego.

2. W uzasadnionych przypadkach rozmowę końcową przeprowadza wychowawca.

§ 52. 1. Nagradzanie powinno sprzyjać wdrażaniu osadzonego do przestrzegania społecznie akceptowanych norm i zasad postępowania, poprzez skłanianie go do powtarzania nagradzanych zachowań oraz następować niezwłocznie po stwierdzeniu zachowania zasługującego na wyróżnienie, przy zachowaniu zasady gradacji nagród.

2. Decyzję o przyznaniu nagrody lub odmowie jej przyznania podaje się osadzonemu do wiadomości.

3. Nagrody przyznane osadzonemu realizowane są przez właściwe komórki organizacyjne zakładu karnego.

§ 53 . 1. Dział penitencjarny wykonuje decyzje w sprawie przyznania nagród:

- 1) pochwały;
- 2) zezwolenia na częstsze branie udziału w zajęciach kulturalno-oświatowych z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 3) zezwolenia na przekazanie osobie wskazanej przez osadzonego upominku;
- 4) zatarcia wszystkich lub niektórych kar dyscyplinarnych;
- 5) zezwolenia na indywidualny wystrój celi mieszkalnej;
- 6) indywidualnego odstępstwa od porządku wewnętrznego aresztu śledczego, w zakresie ustalonym przez dyrektora aresztu śledczego.

2. Nagrodę wymienioną w ust. 1 pkt 3, wykonuje się w porozumieniu z działami: ochrony, kwatermistrzowskim oraz finansowym.

3. Nagrodę wymienioną w ust. 1 pkt 4 wykonuje się w porozumieniu z działem właściwym do wykonania kary podlegającej zatarciu.

4. Nagrodę wymienioną w ust. 1 pkt 6 wykonuje się w porozumieniu z działem właściwym do wykonania odstępstwa.

5. Dział finansowy wykonuje decyzje o przyznaniu nagrody pieniężnej.

6. Dział ochrony wykonuje decyzje w sprawie przyznania nagród:

- 1) w formie zezwoleń na:
 - a) dodatkowe lub dłuższe widzenie,
 - b) widzenie bez osoby dozorującej,
 - c) widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej,
 - d) widzenie bez dozoru, poza obrębem zakładu karnego, z osobą najbliższą lub osobą godną zaufania na okres nie przekraczający jednorazowo 30 godzin,
 - e) opuszczenie zakładu karnego bez dozoru, na okres nie przekraczający jednorazowo 14 dni,
 - f) odbywanie widzeń we własnej odzieży na okres do 3 miesięcy,
 - g) telefoniczne porozumienie się osadzonego ze wskazaną przez niego osobą na koszt zakładu karnego,
 - h) dodatkowy lub dłuższy spacer,
 - i) dokonanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz przedmiotów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym,

- j) otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej lub częstsze otrzymywanie paczek,
 - k) zezwolenie na dodatkowe skorzystanie z samoinkasującego aparatu telefonicznego na własny koszt lub na koszt rozmówcy;
- 2) udzieleniu osadzonemu przepustek określonych w art. 91 pkt 7 oraz art. 92 pkt 9 kodeksu.

7. Decyzje o przyznaniu nagród lub udzieleniu przepustek wymienionych w ust. 6 pkt 1 lit. d-f oraz pkt 2 wykonuje się w porozumieniu z działem kwatermistrzowskim a wymienionych w pkt 1 lit. i-j w porozumieniu z działem finansowym.

8. Dział kwatermistrzowski, w porozumieniu z działem finansowym oraz działem ochrony wykonuje decyzje o przyznaniu nagrody rzeczowej.

§ 54. 1. Wymierzenie kary dyscyplinarnej powinno sprzyjać uświadomieniu osadzonemu konsekwencji naruszenia nakazów lub zakazów powodujących odpowiedzialność dyscyplinarną oraz następować w miarę możliwości niezwłocznie po dokonaniu przez osadzonego przekroczenia.

2. Kary wymierzone osadzonemu realizowane są przez właściwe komórki organizacyjne zakładu karnego.

§ 55. 1. Dział penitencjarny wykonuje decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych:

- 1) nagany;
- 2) pozbawienia wszystkich lub niektórych niewykorzystanych przez osadzonego nagród lub ulg albo zawieszenia ich wykonania;
- 3) pozbawienia korzystania z udziału w niektórych zajęciach kulturalno-oświatowych lub sportowych, z wyjątkiem korzystania z książek i pracy.

2. Decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1 pkt 2 wykonuje się w porozumieniu z działem właściwym do realizacji niewykorzystanej nagrody.

3. Decyzje o wymierzeniu kar dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1 pkt 3 wykonuje się w porozumieniu z działem ochrony.

4. Dział ochrony wykonuje decyzje w sprawie wymierzonych kar dyscyplinarnych:

- 1) pozbawienia możliwości otrzymania paczek żywnościowych;
- 2) umieszczenia w celi izolacyjnej;
- 3) udzielania widzeń w sposób uniemożliwiający bezpośredni kontakt z osobą odwiedzającą;

4) pozbawienia możliwości korzystania z widzeń i samoinkasującego aparatu telefonicznego.

5. Dział finansowy wykonuje decyzje w sprawie wymierzonych kar dyscyplinarnych:

- 1) pozbawienia lub ograniczenia możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych lub wyrobów tytoniowych;
- 2) obniżenia przypadającej osadzonemu części wynagrodzenia za pracę.

6. Dział kwatermistrzowski wykonuje decyzję w sprawie wymierzonej kary dyscyplinarnej pozbawienia korzystania z własnego wyżywienia na okres do 14 dni.

§ 56. W zakładzie karnym prowadzi się działania mające na celu kształtowanie właściwych relacji pomiędzy osadzonymi oraz pomiędzy osadzonymi i funkcjonariuszami lub pracownikami, które wynikają z potrzeby integracji i promowania postawy tolerancji, między innymi wobec różnorodności kulturowych, religijnych oraz związanych z orientacją i tożsamością płciową.

§ 57. 1. W prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych cudzoziemców uwzględnia się w szczególności:

- 1) przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób odmiennych kulturowo oraz podejmowanie działań antydyskryminacyjnych poprzez aktywne włączanie w dostępne dla wszystkich skazanych zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, zatrudnienie i szkolenie zawodowe;
- 2) obejmowanie oddziaływaniami promującymi postawę tolerancji oraz umożliwiającymi poznanie innych kultur i obyczajów, skierowanymi do skazanych wywodzących się z różnych kręgów kulturowych;
- 3) organizowanie zajęć edukacyjnych mających na celu upowszechnienie wiedzy dotyczącej praw człowieka oraz zakazu dyskryminacji ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację i tożsamość seksualną;
- 4) umożliwianie utrzymywania kontaktów z rodziną, w możliwie najszerszym zakresie, także z wykorzystaniem wideorozmowy prowadzonej za pomocą łącza internetowego;
- 5) współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, których działalność jest ukierunkowana na pomoc cudzoziemcom.

2. Cele mieszkalne, w których przebywają osadzeni cudzoziemcy wyposaża się w „Informator dla cudzoziemców tymczasowo aresztowanych, skazanych oraz ukaranych”.

3. Komunikowanie się z osadzonym cudzoziemcem odbywa się w razie potrzeby z wykorzystaniem tłumaczy, dostępnych środków technicznych oraz materiałów informacyjnych w różnych językach.

§ 58. 1. Prowadzenie oddziaływań penitencjarnych wobec osób z niepełnosprawnością powinno sprzyjać ich integracji społecznej i przystosowywaniu do samodzielnego życia.

2. W prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych wobec osób z niepełnosprawnością uwzględnia się, w szczególności potrzeby:

- 1) uwrażliwiania ogółu osadzonych na szczególną sytuację osób z niepełnosprawnością oraz kształtowania postawy akceptacji i poszanowania ich odmienności;
- 2) podejmowania działań mających na celu niwelowanie uprzedzeń i stereotypów wobec osób z niepełnosprawnością;
- 3) aktywnego włączania w dostępne dla wszystkich skazanych programy resocjalizacyjne i zajęcia kulturalno-oświatowe;
- 4) obejmowania zatrudnieniem, szkoleniem zawodowym i umożliwiania udziału w zajęciach sportowych, z uwzględnieniem wskazań lekarskich dotyczących stanu zdrowia;
- 5) organizowania w miarę możliwości terapii zajęciowej;
- 6) wspierania tożsamości językowej osób z niepełnosprawnością słuchu poprzez stworzenie możliwości nauki języków migowych;
- 7) współpracy w realizowanych przez więzienną służbę zdrowia programach promocji zdrowia;
- 8) organizowania kursów zawodowych dla skazanych opiekunów osób niepełnosprawnych;
- 9) współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, których działalność jest ukierunkowana na pomoc osobom z niepełnosprawnością.

3. Osadzonym z niepełnosprawnością fizyczną, których stan zdrowia lekarz ocenił jako uniemożliwiający samodzielne funkcjonowanie oraz wymagającym opieki i pomocy innych osób należy zapewnić pomoc osadzonych posiadających odpowiednie kwalifikacje, zatrudnionych jako opiekunowie osób niepełnosprawnych.

§ 59. 1. W celu przeciwdziałania wzajemnej demoralizacji osadzonych, negatywnym przejawom podkultury przestępczej, występowaniu zachowań agresywnych i samoagresji należy w szczególności:

- 1) analizować przyczyny atrakcyjności podkultury przestępczej dla osadzonych i ograniczać korzyści wynikające z przynależności do grup nieformalnych;
- 2) stwarzać osadzonym możliwości zaspokojenia potrzeb psychologicznych, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa, przynależności i aktywności zbiorowej, alternatywne wobec wynikających z przynależności do grup nieformalnych;
- 3) analizować zachowania osadzonych świadczące o związkach i przynależności do grup nieformalnych, które mogą wskazywać na pełnione role i pozycję w podkulturze przestępczej;
- 4) zwracać uwagę na osadzonych, którzy z racji cech wiktymnych mogą stać się obiektem szykan, nietolerancji lub agresji, a w konsekwencji poszkodowanymi w wyniku zachowań innych osadzonych;
- 5) osłabiać rolę i pozycję przywódców grup nieformalnych, a także osadzonych prezentujących negatywne zachowania wobec funkcjonariuszy i pracowników zakładu karnego oraz ograniczać ich kontakty i wpływ na innych osadzonych;
- 6) wykorzystywać wnioski z czynności podjętych w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzeń w toku prowadzonych czynności profilaktycznych;
- 7) organizować nie rzadziej niż raz w miesiącu odprawy penitencjarno-ochronne z udziałem dyrektora lub jego zastępcy, funkcjonariuszy działu penitencjarnego i ochrony oraz przedstawicieli pozostałych komórek organizacyjnych zakładu karnego.

2. Do przeciwdziałania negatywnym zachowaniom osadzonych zobowiązane są wszystkie komórki organizacyjne zakładu karnego.

§ 60. 1. Przeciwdziałanie negatywnym zachowaniom osadzonych winno odbywać się w sposób kompleksowy, poprzez stworzenie dostosowanych do specyfiki zakładu karnego systemowych rozwiązań organizacyjnych, ujętych między innymi w szczegółowych instrukcjach przeciwdziałania podkulturze przestępczej, opracowanych dla poszczególnych stanowisk, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych posterunków, które są aktualizowane w miarę potrzeb.

2. Instrukcje przeciwdziałania podkulturze przestępczej, opracowane wspólnie przez kierowników działów penitencjarnego i ochrony zatwierdza dyrektor.

§ 61. Bezzwłocznie po przyjęciu osadzonego do zakładu karnego należy:

- 1) zwrócić uwagę na symptomy wskazujące na predyspozycje do bycia sprawcą przemocy lub ofiarą przemocy, a w przypadku ich stwierdzenia sformułować zalecenia co do sposobu dalszego postępowania profilaktycznego lub przekazać spostrzeżenia funkcjonariuszom właściwym do ich sformułowania;
- 2) ustalić wstępnie dotychczasowe związki ze środowiskiem przestępczym, stosunek do podkultury przestępczej, a w uzasadnionych przypadkach, sformułować zalecenia służące w szczególności zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa zakładu karnego;
- 3) poinformować o konsekwencjach dyscyplinarnych naruszania obowiązujących w zakładzie karnym przepisów oraz odpowiedzialności karnej w razie udziału w zdarzeniu noszącym znamiona przestępstwa;
- 4) wskazać na szkodliwość i negatywne skutki łamania ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz udziału w podkulturze przestępczej, pouczyć że zachowania tego typu będą negatywną przesłanką w ocenie postępów w resocjalizacji, a także zostaną odnotowane w opiniach dotyczących osadzonego;
- 5) pouczyć o sytuacjach mogących stanowić zagrożenie dla osadzonego i sposobach reagowania na te sytuacje.

§ 62. 1. W trakcie pozbawienia wolności w zakładzie karnym należy:

- 1) obserwować zachowania osadzonych i symptomy mogące świadczyć o zachowaniach zagrażających:
 - a) bezpieczeństwu i porządkowi w zakładzie karnym albo bezpieczeństwu funkcjonariuszy lub pracowników zakładu karnego,
 - b) bezpieczeństwu innych osadzonych,
 - c) własnemu życiu lub zdrowiu osadzonego;
- 2) obserwować zachowania osadzonych i symptomy mogące świadczyć o związkach z podkulturą przestępczą, pełnionych w niej rolach i mogących wystąpić na tym tle zagrożeniach;

- 3) rozmieszczać osadzonych w celach mieszkalnych niezależnie od deklarowanej przynależności do grup nieformalnych, w sposób zapewniający bezpieczeństwo osobiste i bezpieczeństwo zakładu karnego;
- 4) przekazywać wyznaczonemu funkcjonariuszowi odpowiedzialnemu za gromadzenie i przetwarzanie informacji uzyskanych w wyniku wykonywanych czynności profilaktycznych dane o przywódcach i aktywnych uczestnikach grup nieformalnych.

2. W przypadku ujawnienia stosowania przemocy pomiędzy osadzonymi należy niezwłocznie:

- 1) odizolować od siebie uczestników zdarzenia;
- 2) poddać uczestników zdarzenia badaniu lekarskiemu;
- 3) ustalić wstępnie okoliczności, przebieg oraz czas trwania zdarzenia, a także rolę poszczególnych uczestników w jego przebiegu;
- 4) objąć ofiarę przemocy stosownymi oddziaływaniami wychowawczymi oraz skierować ją do psychologa w celu określenia aktualnego stanu psychicznego, udzielenia niezbędnej pomocy psychologicznej oraz opracowania zaleceń w zakresie dalszego postępowania;
- 5) objąć sprawców przemocy stosownymi oddziaływaniami wychowawczymi oraz skierować do psychologa w celu przeprowadzenia oddziaływań psychokorekcyjnych oraz opracowania zaleceń dotyczących dalszego postępowania.

§ 63. W przypadku dokonania przez osadzonego samoagresji, po udzieleniu pierwszej pomocy, należy:

- 1) poddać osadzonego badaniu lekarskiemu;
- 2) poddać osadzonego badaniu psychologicznemu w celu ustalenia:
 - a) okoliczności i motywów dokonania samoagresji,
 - b) indywidualnych mechanizmów samoagresji,
 - c) potrzeby objęcia osadzonego dalszą pomocą psychologiczną,
 - d) zaleceń odnośnie sposobu dalszego postępowania wychowawczego w związku z dokonaną samoagresją;
- 3) w przypadku stwierdzenia, że powodem samoagresji było wymuszenie określonej decyzji lub uchylanie się osadzonego od ciężącego na nim obowiązku dyrektora, zgodnie z art. 119 § 1 i 2 kodeksu, kieruje wniosek do sądu penitencjarnego o obciążenie kosztami związanymi z leczeniem;

- 4) w przypadku stwierdzenia, że podłożem samoagresji był stan emocjonalny, należy objąć osadzonego pomocą psychologiczną i odpowiednimi oddziaływaniami wychowawczymi w celu zapobieżenia powtarzaniu się samoagresji.

§ 64. 1. W przypadku odmowy przyjmowania posiłków przez osadzonego, o której mowa w art. 116a pkt 5 kodeksu:

- 1) oddziałowy powiadamia pracownika służby zdrowia oraz wychowawcę;
- 2) wychowawca niezwłocznie przeprowadza rozmowę, w celu ustalenia przyczyn zachowania osadzonego oraz motywuje go do zmiany podjętych przez siebie decyzji i kieruje do psychologa;
- 3) psycholog obejmuje osadzonego odpowiednimi oddziaływaniami psychokorekcyjnymi.

2. Osadzony odmawiający przyjmowania posiłków powinien pozostawać pod wzmożoną obserwacją pracowników służby zdrowia, oddziałowego i wychowawcy, realizowaną zgodnie ze wskazaniami właściwego kierownika działu.

3. Jeżeli odmawiającym posiłków jest osadzony cudzoziemiec, o podjęciu przez niego protestu głodowego dyrektor zawiadamia sąd, który skierował orzeczenie do wykonania, a w przypadku tymczasowo aresztowanego - organ, do którego dyspozycji pozostaje, a ponadto na wniosek osadzonego lub za jego zgodą, niezwłocznie powiadamia się pisemnie urząd konsularny, a w razie braku takiego urzędu właściwe przedstawicielstwo dyplomatyczne.

§ 65. W przypadku wystąpienia zdarzenia w postaci zgonu osadzonego wychowawca przeprowadza rozmowę ze świadkami zdarzenia oraz współosadzonymi, a w uzasadnionych przypadkach kieruje ich na rozmowę do psychologa.

§ 66. 1. W prowadzeniu wobec osadzonych oddziaływań penitencjarnych poprzez pracę uwzględnia się w szczególności potrzeby:

- 1) zdobywania kwalifikacji i podnoszenia umiejętności zawodowych;
- 2) aktywizacji zawodowej;
- 3) wzbudzania poczucia odpowiedzialności za zaspokojenie własnych potrzeb materialnych oraz potrzeb rodziny;
- 4) spłaty posiadanych zobowiązań finansowych;

- 5) wykorzystania resocjalizacyjnych walorów pracy wykonywanej na rzecz organów administracji publicznej, samorządu terytorialnego, organizacji pożytku publicznego oraz na cele charytatywne.

2. Niezwłocznie po przyjęciu osadzonego do zakładu karnego ustala się jego umiejętności zawodowe i potrzeby w zakresie kształcenia zawodowego dotyczące podniesienia kwalifikacji zawodowych, a także proponowany rodzaj zatrudnienia.

§ 67. Pomocy w społecznej readaptacji osadzonych, zwanej dalej „pomocą postpenitencjarną”, udziela się w zakresie określonym w art. 41, art. 165 § 4, art. 166, art. 167a § 3 i 6 kodeksu oraz w przepisach regulujących wykorzystanie środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości.

§ 68. 1. Świadczenia w postaci pomocy pieniężnej realizują wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej oraz dział finansowy.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej przyjmuje wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej, opiniuje go oraz informuje osadzonego o sposobie załatwienia wniosku, a decyzję dyrektora przekazuje działowi finansowemu.

3. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej opiniując wniosek o przyznanie pomocy pieniężnej może wskazać inny zakres oraz formę pomocy, niż określona we wniosku osadzonego, jeżeli z oceny informacji o osadzonym wynika, że jest bardziej racjonalna dla osiągnięcia celu pomocy.

4. Dział finansowy umieszcza na wniosku informację o stanie bieżącym konta osadzonego, a następnie rejestruje decyzję dyrektora w karcie depozytowej osadzonego.

§ 69. 1. Pomoc rzeczową stanowiącą ekwiwalent świadczenia, o którym mowa w art. 166 § 3 kodeksu, realizują: wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej, dział kwatermistrzowski lub dział finansowy.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej przyjmuje wniosek o pomoc rzeczową na zasadach określonych w § 68 ust. 2. Dodatkowo decyzję dyrektora przekazuje zgodnie z właściwością działowi kwatermistrzowskiemu lub finansowemu celem realizacji pomocy rzeczowej.

3. Dział finansowy zakupuje, przechowuje i ewidencjonuje wydawane osadzonym bilety na przejazdy środkami komunikacji miejskiej.

4. Dział kwatermistrzowski, według potrzeb składanych przez dział penitencjarny, zakupuje, przechowuje, wydaje oraz prowadzi ewidencję biletów innych niż określone w ust. 3, przedmiotów oraz żywności przeznaczonych do udzielania osadzonym pomocy rzeczowej.

§ 70. 1. Czynności niezbędne do uzyskania przez osadzonego dokumentu tożsamości realizuje wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej i dział ochrony.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej:

- 1) zapoznaje osadzonych z trybem postępowania w sprawach wydawania dokumentów tożsamości, ich unieważniania, wymiany, zwrotu lub utraty;
- 2) organizuje osadzonym wykonanie zdjęcia do dokumentu tożsamości na terenie zakładu karnego;
- 3) w razie potrzeby opiniuje wniosek o zapomogę na pokrycie kosztów wykonania fotografii oraz innych kosztów związanych z uzyskaniem dokumentu tożsamości i przekazuje do działu finansowego decyzję dyrektora;
- 4) udziela osadzonym niezbędnej pomocy w wypełnieniu wniosku;
- 5) prowadzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami, spis spraw.

3. Dział ochrony doprowadza osadzonych do miejsca, w którym wykonywane są zdjęcia do dokumentów tożsamości i ich nadzoruje.

4. Tryb składania przez osadzonego wniosku o wydanie dokumentu tożsamości oraz odbierania dokumentu tożsamości, dyrektor ustala z właściwym w tych sprawach organem.

§ 71. 1. Czynności niezbędne do uzyskania przez osadzonego świadczeń emerytalnych, rentowych oraz orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności realizują: funkcjonariusz lub pracownik do spraw zatrudnienia osadzonych, funkcjonariusz lub pracownik podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności oraz wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej.

2. Funkcjonariusz lub pracownik do spraw zatrudnienia osadzonych wydaje określone odrębnymi przepisami formularze niezbędne do ubiegania się o uzyskanie świadczeń emerytalnych i rentowych oraz sporządza zaświadczenia o wykonywaniu pracy podczas odbywania kary pozbawienia wolności oraz udziela informacji o zasadach ich zastosowania.

3. Funkcjonariusz lub pracownik podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności:

- 1) wystawia i wydaje osadzonemu niezbędną dokumentację medyczną, w celu dołączenia do wniosku osadzonego o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności;
- 2) wydaje określone odrębnymi przepisami formularze, niezbędne do ubiegania się o uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności do celów nierentowych;
- 3) informuje osadzonego o obowiązującym trybie postępowania, a w szczególności o konieczności powiadamiania służby zdrowia o wyznaczonych przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności terminach posiedzeń lub konieczności uzupełnienia dokumentacji medycznej;
- 4) koordynuje stawiennictwo osadzonego w siedzibie wojewódzkiego lub powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności lub organizuje posiedzenia zespołu na terenie zakładu karnego.

4. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej informuje osadzonego o możliwości ubiegania się o uzyskanie świadczeń rentowych, emerytalnych albo orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności oraz prowadzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami, spis spraw.

5. Pozostałe, niewymienione w ust. 1, komórki organizacyjne zakładu karnego, w zależności od potrzeb, realizują w granicach swojej właściwości merytorycznej inne czynności wynikające z toku postępowania niezbędne do uzyskania przez osadzonego świadczeń emerytalnych, rentowych i orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, w szczególności transport do siedziby zespołu orzekającego oraz wskazania wynikające z orzeczenia, o ile są możliwe do realizacji w trakcie odbywania kary.

6. Dyrektor może zawrzeć umowę z odpowiednim organem w sprawie organizowania posiedzeń zespołu orzekającego oraz dokonywania badań przez lekarza orzecznika do celów rentowych na terenie zakładu karnego.

7. W przypadku powzięcia informacji o otrzymywaniu przez osadzonego renty socjalnej dyrektor powiadamia organ właściwy do wypłaty tego świadczenia o tymczasowym aresztowaniu lub odbywaniu kary pozbawienia wolności.

§ 72. 1. Przygotowanie osadzonego do zwolnienia realizują: wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej, dział finansowy i dział kwatermistrzowski.

2. Wychowawca do spraw pomocy postpenitencjarnej:

- 1) w zależności od ustaleń wynikających z weryfikacji potrzeb osadzonego z zakresu jego przygotowania do zwolnienia, informuje zainteresowanego o możliwości złożenia wniosku o uzyskanie pomocy, a w razie potrzeby występuje z wnioskiem o przyznanie pomocy z urzędu;
- 2) udostępnia osadzonemu informacje umożliwiające nawiązanie kontaktu z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu uzyskania stosownej pomocy po zwolnieniu;
- 3) przekazuje za zgodą osadzonego informacje o potrzebie udzielenia pomocy po zwolnieniu właściwym instytucjom i organizacjom;
- 4) przekazuje osadzonemu w rozmowie końcowej informację o pomocy udzielonej przez dyrektora.

3. Dział finansowy wypłaca zwalnianemu zapomogę pieniężną lub wydaje bilety komunikacji miejskiej.

4. Dział kwatermistrzowski wydaje zwalnianemu odzież, obuwie, żywność oraz bilety inne, niż określone w ust 3.

Rozdział 3

Prowadzenie badań psychologicznych, udzielanie pomocy psychologicznej oraz prowadzenie oddziaływań psychokorekcyjnych

§ 73. 1. Pomoc psychologiczna i oddziaływania psychokorekcyjne, o których mowa w § 3 ust. 7 rozporządzenia, mają na celu w szczególności przezwyciężenie negatywnych skutków pobytu w warunkach izolacji penitencjarnej, zapobieżenie zachowaniom zakłócającym procesy wychowawcze, a także przygotowanie osadzonych do korzystania z oddziaływań resocjalizacyjnych.

2. Oddziaływania, o których mowa w ust. 1, polegają w szczególności na psychoedukacji, poradnictwie psychologicznym oraz interwencjach kryzysowych.

3. Superwizję prowadzonych przez psychologów oddziaływań, o których mowa w ust. 1 i 2, organizuje dyrektor albo dyrektor okręgowy.

§ 74. 1. Opinie psychologiczne, o których mowa w § 12 rozporządzenia, zawierają:

- 1) określenie przedmiotu opinii;
- 2) wskazanie zastosowanych metod badania;
- 3) ustalenia i oceny psychologa dotyczące cech oraz psychologicznych mechanizmów zachowania istotnych w kontekście przedmiotu opinii;
- 4) wnioski lub zalecenia dotyczące postępowania ze skazanym wynikające z treści opinii.

2. Opinia psychologiczna przed sporządzeniem wniosku o zakwalifikowanie skazanego uzależnionego od alkoholu albo innych niż alkohol substancji psychoaktywnych do odbywania kary w systemie terapeutycznym, zawiera w szczególności:

- 1) ustalenie ilości i rodzaju używanych przez skazanego substancji psychoaktywnych, a także okoliczności i częstotliwości ich używania;
- 2) opis stosowanych przez skazanego wzorców i sposobów używania substancji psychoaktywnych;
- 3) ustalenia dotyczące okresów abstynencji skazanego oraz podejmowanych w przeszłości prób leczenia uzależnienia;
- 4) wyszczególnienie stwierdzonych zdrowotnych, społecznych i prawnych konsekwencji używania przez skazanego substancji psychoaktywnych;
- 5) wyszczególnienie i opis rozpoznanych u skazanego objawów uzależnienia;
- 6) charakterystykę motywacji skazanego do podjęcia terapii uzależnienia;
- 7) ustalenie, czy skazany wyraża zgodę na objęcie leczeniem i rehabilitacją w związku z uzależnieniem;
- 8) propozycję skierowania skazanego do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym w oddziale terapeutycznym lub poza oddziałem.

3. Opinia psychologiczna o skazanym na karę dożywotniego pozbawienia wolności, a także na karę w wymiarze od 25 lat pozbawienia wolności przed podjęciem decyzji przez komisję penitencjarną o skierowaniu do zakładu typu półotwartego zawiera w szczególności:

- 1) ocenę stopnia realizacji wskazań i zaleceń zawartych w orzeczeniu psychologiczno - penitencjarnym;
- 2) charakterystykę cech osobowości i właściwości osobistych skazanego w kontekście odbywania kary w warunkach zakładu karnego typu półotwartego;

- 3) ewentualne przeciwwskazania psychologiczne do odbywania kary w zakładzie typu półotwartego;
- 4) wnioski dotyczące skierowania skazanego do odpowiedniego typu zakładu.

4. Opinia psychologiczna przed podjęciem decyzji o złożeniu do sądu opiekuńczego wniosku o zgodę na oddzielenie dziecka od matki odbywającej karę, przebywającej z dzieckiem w domu dla matki i dziecka, lub o przedłużeniu albo skrócenie okresu przebywania dziecka z matką zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę środowiska rodzinnego i ocenę alternatywnych źródeł opieki dla dziecka;
- 2) charakterystykę aktualnego stanu psychicznego matki;
- 3) ocenę wydolności wychowawczej i umiejętności rodzicielskich matki;
- 4) charakterystykę więzi emocjonalnej istniejącej pomiędzy matką a dzieckiem;
- 5) ocenę prawidłowości rozwoju dziecka;
- 6) wnioski dotyczące oddzielenia dziecka od matki lub przedłużenia albo skrócenia okresu przebywania dziecka z matką.

5. Opinia psychologiczna przed podjęciem decyzji o złożeniu wniosku do sądu penitencjarnego o wydanie orzeczenia o obciążeniu skazanego kosztami związanymi z leczeniem spowodowanego u siebie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia zawiera w szczególności:

- 1) opis zdarzenia i ustalenie okoliczności istotnych dla oceny zachowania skazanego;
- 2) ustalenie i ocenę motywów działania skazanego;
- 3) ocenę potrzeby objęcia skazanego pomocą psychologiczną;
- 4) zalecenia odnośnie sposobu dalszego postępowania wychowawczego w związku z dokonaną samoagresją;
- 5) propozycję obciążenia albo odstąpienia od obciążania skazanego kosztami związanymi z leczeniem.

6. Opinia psychologiczna przed wymierzeniem skazanemu kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej oraz po dokonaniu przez psychologa kontroli, o której mowa w art. 148 § 3 kodeksu, w przypadku stwierdzenia przesłanek uniemożliwiających dalsze odbywanie tej kary zawiera w szczególności:

- 1) charakterystykę aktualnego stanu psychicznego skazanego;

- 2) ocenę wpływu kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej na stan psychiczny i zachowanie skazanego;
- 3) wskazanie ewentualnych przeciwwskazań psychologicznych do wymierzania skazanemu kary dyscyplinarnej umieszczenia w celi izolacyjnej lub przesłanek uniemożliwiających dalsze odbywanie tej kary albo stwierdzenie braku takich przeciwwskazań.

7. Opinia psychologiczna w przypadku podejrzenia skłonności samobójczych zawiera w szczególności:

- 1) określenie czynników ryzyka samobójczego i czynników chroniących;
- 2) określenie stopnia ryzyka samobójczego;
- 3) propozycje wyeliminowania lub modyfikacji możliwych do zmiany czynników ryzyka;
- 4) zalecenia dotyczące sposobu postępowania z osadzonym.

Rozdział 4

Prowadzenie oddziaływań terapeutycznych

§ 75. 1. Zespołowa realizacja oddziaływań specjalistycznych w oddziale terapeutycznym polega na uczestnictwie wszystkich członków zespołu terapeutycznego, w szczególności w:

- 1) realizacji programu oddziału terapeutycznego;
- 2) prowadzeniu zajęć określonych w programie oddziału;
- 3) omawianiu przebiegu prowadzonych zajęć grupowych i terapii indywidualnej poszczególnych skazanych;
- 4) dokonywaniu ocen realizacji indywidualnych programów terapeutycznych skazanych;
- 5) prowadzeniu rozmowy po przyjęciu skazanego do oddziału terapeutycznego;
- 6) superwizji pracy zespołu.

2. Podział zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, pomiędzy członków zespołu terapeutycznego ustala kierownik działu terapeutycznego, uwzględniając specyfikę zadań dla poszczególnych stanowisk określonych w ramowych zakresach czynności.

3. Zebrania zespołu terapeutycznego odbywają się nie rzadziej niż raz w tygodniu.

§ 76. Program oddziału terapeutycznego obok elementów, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 1-4 rozporządzenia, zawiera także opis sesji programu wraz z informacjami i materiałami pomocniczymi niezbędnymi do ich przeprowadzenia.

§ 77. 1. Skazanych uzależnionych, którzy nie wykazują motywacji do uczestnictwa w terapii, obejmuje się po przyjęciu do oddziału intensywnymi oddziaływaniami motywującymi do zaangażowania się w proces terapii i do pogłębionej pracy własnej, prowadzonymi co najmniej przez 30 dni.

2. W przypadku braku efektów oddziaływań, o których mowa w ust. 1, po ich uprzednim szczegółowym udokumentowaniu, skazany może zostać wypisany z oddziału terapeutycznego przed ukończeniem terapii.

3. Brak współdziałania skazanego w opracowaniu lub wykonaniu indywidualnego programu terapeutycznego uwzględnia się w szczególności przy dokonywaniu ocen okresowych postępów w resocjalizacji i opiniowaniu.

4. Skazanego wypisanego z oddziału przed ukończeniem terapii w trybie, o którym mowa w ust. 2, można ponownie skierować do oddziału terapeutycznego w przypadku zmiany postawy.

§ 78. 1. Skazanego uzależnionego, który swoim zachowaniem w poważnym stopniu zaburza przebieg zajęć grupowych, albo zagraża innym uczestnikom terapii, obejmuje się intensywnymi oddziaływaniami psychokorekcyjnymi, w celu zmiany postawy i zachowania.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w razie nieskuteczności oddziaływań, o których mowa w ust. 1, przepis § 77, ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.

§ 79. W uzasadnionych względami terapeutycznymi indywidualnych przypadkach czas pobytu skazanego w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych może zostać przedłużony albo skrócony, jednak nie więcej niż o 1/3 czasu trwania programu.

§ 80. 1. Przed sporządzeniem opinii psychologicznej o skazanym w związku z zamiarem przedłożenia komisji penitencjarnej wniosku o zakwalifikowanie skazanego uzależnionego od alkoholu albo innych substancji psychoaktywnych do odbywania kary w systemie terapeutycznym, psycholog na podstawie dostępnej dokumentacji zapoznaje się w szczególności z lekarską diagnozą uzależnienia skazanego.

2. Jeżeli brak jest diagnozy uzależnienia skazanego, a u skazanego występują objawy uzależnienia, psycholog kieruje wówczas skazanego na badania lekarskie celem potwierdzenia lub wykluczenia jego uzależnienia.

3. Niezwłocznie po sporządzeniu opinii psychologicznej, o której mowa w ust. 1, skazanego kieruje się na posiedzenie komisji penitencjarnej.

4. W przypadku, jeżeli skazany uzależniony nie wyraża zgody na objęcie go leczeniem i rehabilitacją, stosuje się oddziaływania motywujące go do poddania się takiemu leczeniu lub rehabilitacji, a w razie ich nieskuteczności:

- 1) występuje się na podstawie art. 117 kodeksu z wnioskiem o wydanie postanowienia w przedmiocie zastosowania wobec skazanego leczenia i rehabilitacji w związku z uzależnieniem;
- 2) brak zgody skazanego uwzględnia się w ocenach i opiniach.

5. Po wydaniu decyzji komisji penitencjarnej w przedmiocie skierowania skazanego do oddziału terapeutycznego dla osób uzależnionych, psycholog ustala możliwości przyjęcia skazanego do właściwego oddziału terapeutycznego, a w szczególności:

- 1) sprawdza dostępne terminy przyjęcia w oddziałach terapeutycznych właściwych ze względu na przeznaczenie i kategorię skazanych;
- 2) dokonuje wyboru oddziału terapeutycznego;
- 3) zgłasza skazanego do wybranego oddziału terapeutycznego.

6. W okresie oczekiwania na przyjęcie skazanego do oddziału terapeutycznego dla osób uzależnionych, w stosowanych oddziaływaniach wychowawczych i psychologicznych uwzględnia się w szczególności potrzebę odpowiedniego przygotowania skazanego do uczestnictwa w terapii oraz wzbudzenia lub podtrzymania motywacji.

7. W przypadku wystąpienia okoliczności skutkującej brakiem możliwości przetransportowania skazanego do oddziału terapeutycznego w ustalonym terminie, niezwłocznie zawiadamia się kierownika właściwego działu terapeutycznego.

§ 81. W przypadku skazanego uzależnionego, który uprzednio wyrażał zgodę na objęcie leczeniem i rehabilitacją, a po przyjęciu do oddziału terapeutycznego albo w trakcie terapii cofnął uprzednio wyrażaną zgodę, stosuje się odpowiednio przepisy § 77 lub § 80 ust. 4.

§ 82. 1. Do oddziału terapeutycznego dla osób uzależnionych, w pierwszej kolejności przyjmuje się:

- 1) skazanych uzależnionych, wobec których sąd orzekł system terapeutyczny wykonania kary pozbawienia wolności lub umieszczenie w zakładzie karnym, w którym stosuje się szczególne środki lecznicze lub rehabilitacyjne;

2) skazanych uzależnionych, którzy wymagają dokończenia rozpoczętej terapii, po przerwie w terapii.

2. Pozostałe osoby przyjmuje się do oddziału terapeutycznego w kolejności zgłoszeń.

3. Kierownik działu terapeutycznego może ustalić odleglejszy, niż wynika z kolejności zgłoszeń, termin przyjęcia do oddziału terapeutycznego w przypadku, jeżeli zgłaszający uzasadnia taką potrzebę względami resocjalizacyjnymi albo terapeutycznymi, a także termin krótszy, w celu wykorzystania wolnego miejsca.

§ 83. 1. Skazanego uzależnionego, który odbył uprzednio terapię w związku z uzależnieniem, kieruje się do oddziału terapeutycznego w przypadku, jeżeli dostępne dane osobopoznawcze wskazują powrót do używania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.

2. W indywidualnym programie terapeutycznym skazanego, o którym mowa w ust. 1, uwzględnia się w szczególności potrzebę zapobiegania nawrotom uzależnienia.

§ 84. 1. Skazanego wykazującego objawy uzależnienia od alkoholu i jednocześnie od innych substancji psychoaktywnych kieruje się do oddziału dla skazanych uzależnionych od alkoholu wyłącznie w przypadku, jeżeli uzależnienie od alkoholu ma charakter dominujący. W pozostałych przypadkach skazanego kieruje się do oddziału dla osadzonych uzależnionych od innych niż alkohol substancji psychoaktywnych.

2. Skazanego uzależnionego, wykazującego objawy niepsychotycznych zaburzeń psychicznych lub upośledzenie umysłowe, kieruje się do oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo w przypadku, jeżeli zaburzeniom psychicznym lub upośledzeniu umysłowemu towarzyszy brak umiejętności przystosowania się do warunków i wymagań zakładu karnego. W pozostałych przypadkach, skazanego kieruje się do odpowiedniego oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych.

§ 85. 1. Skazanego, co do którego zachodzi przypuszczenie konieczności stosowania oddziaływań w warunkach oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo niezwłocznie:

- 1) kieruje się do ośrodka diagnostycznego celem przeprowadzenia badań psychologicznych, w wyniku których sporządza się orzeczenie psychologiczno-penitencjarne;
- 2) umieszcza się w warunkach oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, jeżeli w wyniku badań psychologiczno-penitencjarnych stwierdzono taką potrzebę.

2. Skazanego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, który z uzasadnionych powodów czasowo przebywa poza macierzystym oddziałem terapeutycznym, obejmuje się oddziaływaniami terapeutycznymi prowadzonymi przez personel innego oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, a w przypadku braku takiego oddziału w zakładzie karnym, przez psychologa oraz pracownika oddziału penitencjarnego do spraw terapii zajęciowej, jeżeli odpowiednie stanowisko zostało utworzone.

§ 86. 1. Indywidualny program terapeutyczny sporządza się:

- 1) w przypadku skazanego skierowanego do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym poza oddziałem terapeutycznym w terminie określonym w § 14 ust. 4 i 5 rozporządzenia;
- 2) w przypadku skazanego skierowanego do oddziału terapeutycznego niezwłocznie po opracowaniu diagnozy, o której mowa w § 21 ust. 4 rozporządzenia, nie później niż w ciągu 30 dni od przyjęcia skazanego do oddziału terapeutycznego.

2. W oddziałach terapeutycznych dla osób uzależnionych okres diagnozowania jest wliczany do czasu trwania terapii określonego w programie oddziału.

3. W okresie diagnozowania skazany winien być zobowiązany do uczestnictwa w zajęciach określonych w programie oddziału.

§ 87. Dla skazanego, który odbył część kary pozbawienia wolności w oddziale terapeutycznym, wobec którego zespół terapeutyczny zakończył oddziaływania, opracowuje się zalecenia do realizacji w czasie wykonywania pozostałej części kary.

§ 88. Dyrektor stwarza odpowiednie warunki do realizacji programu oddziału terapeutycznego, w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie odpowiedniej liczby pomieszczeń do terapii, wyposażonych w sprzęt i urządzenia dostosowane do charakteru prowadzonych zajęć;
- 2) zapewnienie, w ramach zatwierdzonego planu finansowego zakładu karnego, środków na zakup pomocy i materiałów niezbędnych do prowadzenia oddziaływań terapeutycznych oraz superwizji pracy zespołu terapeutycznego.

§ 89. 1. Skazanego uzależnionego, który został skierowany do oddziału terapeutycznego, obejmuje się w miarę potrzeb oddziaływaniami mającymi na celu przygotowanie go do terapii oraz podtrzymania jej efektów.

2. Przygotowanie do terapii skazanego oczekującego na przyjęcie do oddziału terapeutycznego polega w szczególności na:

- 1) wyjaśnianiu w rozmowach wychowawczych i psychologicznych potrzeby i powodów skierowania go do terapii;
- 2) przekazywaniu mu informacji na temat czekającej go terapii;
- 3) rozwiązywaniu innych problemów skazanego warunkujących właściwe wykorzystanie oferty oddziału terapeutycznego.

3. Podtrzymywanie efektów terapii ukończonej przez skazanego polega w szczególności na:

- 1) pomocy w realizacji zaleceń zawartych w ocenie końcowej przebiegu i efektów terapii;
- 2) utrwalaniu zmian w sposobie myślenia i zachowaniu, jakie nastąpiły w oddziale terapeutycznym;
- 3) prowadzeniu w zakładzie karnym grupy wsparcia dla absolwentów programów terapeutycznych;
- 4) umożliwianiu udziału w spotkaniach grup samopomocowych.

Rozdział 5

Dokumentowanie prowadzonych oddziaływań penitencjarnych i terapeutycznych

§ 90. 1. Informacje, które nie zostały ujęte we wzorze formularza teczeki osobopoznawczej, stanowiącym załącznik do rozporządzenia oraz nie podlegają włączeniu do teczeki terapeutycznej, a także prowadzone oddziaływania penitencjarne i terapeutyczne dokumentowane są w systemie informatycznym, zgodnie z wymaganiami tego systemu oraz zasadami określonymi w instrukcji w sprawie szczegółowych zasad gromadzenia informacji i danych osobowych w systemie informatycznym w zakresie właściwości merytorycznej Biura Penitencjarnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

2. Do dokumentowania prowadzonych oddziaływań penitencjarnych, które nie są odnotowywane w systemie informatycznym, wykorzystuje się druki, wzory i rejestry stanowiące załącznik do niniejszego zarządzenia.

3. W uzasadnionych przypadkach informacje zawarte w systemie informatycznym mogą być drukowane i załączane do teczeki osobopoznawczej osadzonego. Wydruki ze stopniem, imieniem, nazwiskiem lub pieczętą imienną wraz z podpisem osoby dokonującej wydruku załącza się do teczeki osobopoznawczej chronologicznie, według daty ich wytworzenia.

§ 91. 1. Teczke osobopoznawczą zakłada, prowadzi i przechowuje wychowawca, zdjęcie osadzonego przekazuje dział ewidencji. Wychowawca na bieżąco odnotowuje w teczce osobopoznawczej informacje określone we wzorze teczeki oraz dołącza dokumenty dotyczące osadzonego wytworzone poza systemem informatycznym.

2. Do teczeki osobopoznawczej włącza się, w kolejności wpływu, z zastrzeżeniem ust. 3, w szczególności:

- 1) opinie sądowo-psychiatryczne, sądowo-psychologiczne i sądowo-seksuologiczne przesłane przez sąd, sporządzone w trakcie postępowania karnego;
- 2) kopie wniosków o wydanie postanowienia wraz z kopiami odpisów orzeczeń sądu lub sędziego penitencjarnego w sprawach:
 - a) o stosowanie leczenia lub rehabilitacji wobec skazanego uzależnionego od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych albo skazanego za przestępstwo określone w art. 197-203 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r., poz.

- 17 i 1228), zwanej dalej „Kodeks karny”, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych,
- b) o obciążenie osadzonego kosztami związanymi z leczeniem spowodowanego u siebie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia,
 - c) o zarządzenie przeprowadzenia badań psychologicznych, psychiatrycznych i seksuologicznych,
 - d) zmiany określonego w wyroku rodzaju lub typu zakładu karnego lub orzeczonego systemu terapeutycznego wykonywania kary;
- 3) kopie wniosków o wydanie postanowienia wraz z kopiami odpisów orzeczeń o odmowie w sprawach:
- a) o udzielenie warunkowego przedterminowego zwolnienia,
 - b) o udzielenie przerwy w wykonaniu kary,
 - c) o orzeczenie, zmianę lub uchylenie środka zabezpieczającego;
- 4) sporządzone w zakresie właściwości merytorycznej działu penitencjarnego lub terapeutycznego:
- a) kopię wniosku o niezaliczenie skazanemu czasu przebywania poza zakładem karnym na podstawie zezwolenia na czasowe opuszczenie terenu tego zakładu w trybie art. 140 § 4 kodeksu,
 - b) kopie zawiadomień w trybie przepisów art. 168a kodeksu;
- 5) opinie o skazanym lub tymczasowo aresztowanym sporządzone na polecenie sądu lub w związku z wnioskiem osadzonego;
- 6) zawiadomienie organu dysponującego o wprowadzeniu do wykonania postanowienia o tymczasowym aresztowaniu wobec osoby już pozbawionej wolności;
- 7) zgodę tymczasowo aresztowanego, skazanego wyrokiem sądu pierwszej instancji, w stosunku do którego sąd nie sprzeciwił się przeniesieniu do zakładu karnego, na stosowanie względem niego przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności;
- 8) obliczenia okresu wykonywania kary;
- 9) przesłane przez sąd informacje dotyczące osoby skazanego;
- 10) informacje z wywiadów przeprowadzonych przez kuratora sądowego oraz innych organów powołanych do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego;
- 11) opinie z placówek opiekuńczo-wychowawczych i zakładów poprawczych;

- 12) informacje uzyskane od rodziny osadzonego;
- 13) zatrzymaną korespondencję, o której mowa w art. 105 § 4 kodeksu;
- 14) oświadczenia osadzonego istotne dla zapewnienia jego bezpieczeństwa osobistego;
- 15) notatki funkcjonariuszy i pracowników zakładu karnego, mające istotny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa osobistego osadzonego lub bezpieczeństwa jednostki penitencjarnej albo mające istotny wpływ na prowadzenie oddziaływań penitencjarnych;
- 16) wnioski o zakwalifikowanie oraz weryfikację zakwalifikowania do osadzonych, o których mowa w art. 88a § 1 lub art. 212a § 1 kodeksu;
- 17) uzasadnienie wyroku, jeżeli zostało przekazane przez dział ewidencji.

3. Kopię pisemnej informacji sądu lub prokuratora, że Europejski Trybunał Praw Człowieka zastosował wobec skazanego środek tymczasowy, umieszcza się wewnątrz teczki osobopoznawczej przed dokumentami, o których mowa w ust 2.

4. Do teczki osobopoznawczej osadzonego dołącza się archiwalną teczkę osobopoznawczą.

§ 92. 1. Opinia o osadzonym zawiera informację o środkach finansowych, wykaz wykonywanych kar i środków przymusu, termin uprawnień do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie oraz informacje osobopoznawcze.

2. Funkcjonariusz lub pracownik działu ewidencji jest odpowiedzialny za poprawność danych osobowych oraz zawartych w wykazie wykonywanych kar i środków przymusu.

3. Funkcjonariusz lub pracownik działu penitencjarnego zamieszcza pozostałe informacje wymienione w ust. 1. Informacje na temat środków finansowych osadzonego weryfikowane są w dziale finansowym. Za poprawność informacji odpowiada funkcjonariusz lub pracownik działu finansowego.

4. Informacje osobopoznawcze zawierają w szczególności:

- 1) w pkt 1 informacje na temat zachowania osadzonego przed umieszczeniem w zakładzie karnym;
- 2) w pkt 2 informacje dotyczące przebiegu resocjalizacji skazanego lub zachowania osadzonego podczas wykonywania tymczasowego aresztowania:
 - a) wykonania zadań określonych w indywidualnym programie oddziaływania lub indywidualnym programie terapeutycznym, ze szczególnym uwzględnieniem efektów prowadzonych wobec skazanych oddziaływań,

- b) sposobu realizacji obowiązków nałożonych przez sąd,
 - c) przestrzegania porządku i dyscypliny,
 - d) zachowania osadzonego wobec innych osadzonych i przełożonych,
 - e) zachowań agresywnych, samoagresji, stosowania środków przymusu bezpośredniego,
 - f) przyznanych nagród i ulg oraz wymierzonych kar dyscyplinarnych,
 - g) uczestnictwa w systemie przepustkowym,
 - h) przebiegu pracy i nauki,
 - i) uczestnictwa w programach resocjalizacji,
 - j) relacji z rodziną lub innymi osobami bliskimi,
 - k) związków z podkulturą przestępczą,
 - l) zainteresowań, aktywności w zajęciach kulturalno-oświatowych, z zakresu kultury fizycznej i sportu,
 - m) stosunku do popełnionego przestępstwa;
- 3) w pkt 3 wnioski wynikające z:
- a) prognozy kryminologiczno-społecznej,
 - b) potrzeb postpenitencjarnych;
- 4) w przypadku postawienia negatywnej prognozy kryminologiczno-społecznej, na stronie 2 opinii w pkt 3 odnotowuje się ponadto propozycje w zakresie nałożenia obowiązków wynikających z deficytów zdiagnozowanych w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, które stanowiły przyczyny popełnionych przestępstw i wymagają dalszej korekcji;
- 5) w przypadku skazanego odbywającego karę za przestępstwa z art. 197-203 Kodeksu karnego, na stronie 2 opinii w pkt 2 odnotowuje się ponadto informację o stwierdzeniu przez sąd skazujący związku popełnionego przestępstwa z zaburzeniami preferencji seksualnych.
5. Do opinii dołącza się wydruk prognozy kryminologiczno – społecznej.

§ 93. Oddziaływania, o których mowa w § 73 ust. 1, a zwłaszcza fakt ich przeprowadzenia, dokonane ustalenia i rodzaj zastosowanej pomocy, wskazania dla osadzonego oraz zalecenia związane z dalszym postępowaniem z osadzonym, dokumentuje się w systemie informatycznym. W razie braku istotnych informacji osobopoznawczych psycholog odstępuje

od sporządzania notatki i poprzestaje na odnotowaniu w polu treść notatki faktu przyjęcia osadzonego.

§ 94. 1. Akta zatrudnieniowe oraz dokumenty stosowane w związku z wykonywaniem pracy przez osoby pozbawione wolności prowadzi i przechowuje funkcjonariusz lub pracownik ds. zatrudnienia, który na bieżąco odnotowuje informacje określone we wzorze akt oraz dołącza dokumenty dotyczące osadzonego wytworzone poza systemem informatycznym.

2. W przypadku zwolnienia osadzonego z jednostki penitencjarnej dokumentację dołącza się do teczki osobopoznawczej.

3. W przypadku zwolnienia osadzonego na przerwę w odbywaniu kary, niepowrotu z przepustki lub ucieczki, akta zatrudnieniowe przekazuje się do działu ewidencji celem dołączenia do pozostałych akt osobowych osadzonego.

§ 95. 1. W teczce terapeutycznej dokumentuje się:

- 1) oddziaływania terapeutyczne prowadzone w oddziałach terapeutycznych dla skazanych uzależnionych;
- 2) oddziaływania terapeutyczno-resocjalizacyjne prowadzone wobec skazanych za przestępstwa z art. 197-203 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17)go, w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych.

2. W systemie informatycznym dokumentuje się oddziaływania terapeutyczne prowadzone wobec skazanych zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego ze względu na niepsychotyczne zaburzenia psychiczne lub upośledzenie umysłowe oraz skazanych zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego poza oddziałem.

3. Teczkę terapeutyczną zakłada się niezwłocznie po rozpoczęciu oddziaływań terapeutycznych.

§ 96. 1. Do teczki terapeutycznej osadzonego włącza się:

- 1) informacje osobopoznawcze uzyskane w toku terapii, które podlegają szczególnej ochronie, zgodnie z zasadami etycznymi obowiązującymi w pracy terapeutycznej;
- 2) diagnozę i indywidualny program terapeutyczny, o których mowa w § 21 ust. 4-5 rozporządzenia, sporządzone dla skazanych zakwalifikowanych do oddziału terapeutycznego dla uzależnionych i skazanych za przestępstwa z art. 197-203 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny popełnione w związku z zaburzeniami preferencji

seksualnych, zakwalifikowanych do oddziału terapeutycznego, w którym realizowany jest odpowiedni program terapeutyczno-resocjalizacyjny;

- 3) rejestr indywidualnych kontaktów terapeutycznych;
- 4) podpisane przez skazanego: kontrakt terapeutyczny i kontrakt długoterminowy oraz pisemną zgodę skazanego na przetwarzanie jego danych osobowych do celu prowadzonych badań efektywności terapii, jeżeli są przewidziane w programie oddziału;
- 5) wydruk oceny końcowej przebiegu i efektów terapii.

2. Doteczki terapeutycznej skazanego można włączać:

- 1) wywiady diagnostyczne;
- 2) ankiety;
- 3) oceny cząstkowe przebiegu terapii sporządzane w trakcie terapii;
- 4) kopie zawartych w teczce osobopoznawczej informacji istotnych dla programowania lub późniejszego odtworzenia przebiegu terapii.

3. Wykonane przez skazanego w trakcie terapii prace i zadania pisemne pozostawia się skazanemu, chyba że szczególne względy lub okoliczności przemawiają za włączeniem ich doteczki terapeutycznej.

§ 97. 1. Teczkę terapeutyczną skazanego przebywającego w oddziale terapeutycznym prowadzi członek zespołu terapeutycznego wyznaczony do prowadzenia jego terapii indywidualnej.

2. Prawo wglądu do teczek terapeutycznych mają uprawnione organy oraz osoby uprawnione do merytorycznego nadzoru działalności terapeutycznej, do których zalicza się przełożonych legitymujących się wykształceniem psychologicznym lub certyfikatem specjalisty terapii uzależnień albo psychoterapeuty.

3. Teczki terapeutyczne przechowuje się w sposób zapewniający ochronę poufności zawartych w nich informacji.

Rozdział 6

Organizacja działów penitencjarnych i terapeutycznych

§ 98. 1. W skład działu penitencjarnego mogą wchodzić:

- 1) kierownik działu;
- 2) zastępca kierownika działu;

- 3) zastępca kierownika działu ds. zatrudnienia osadzonych;
- 4) wychowawcy realizujący zadania w powierzonych grupach wychowawczych;
- 5) psychologowie;
- 6) wychowawcy do spraw:
 - a) kulturalno - oświatowych,
 - b) kultury fizycznej i sportu,
 - c) biblioteki,
 - d) pomocy postpenitencjarnej,
- 7) stanowiska do spraw:
 - a) terapii uzależnień,
 - b) terapii zajęciowej,
 - c) zatrudnienia osadzonych.

2. Przy ustalaniu ilości stanowisk, o których mowa w ust. 1, bierze się pod uwagę pojemność zakładu karnego, a przy ustalaniu rodzajów tych stanowisk także typ zakładu, kategorię osadzonych oraz istniejącą infrastrukturę.

3. Ustalona liczba stanowisk powinna zapewnić prowadzenie odpowiedniej jakości oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych przebywających w zakładzie karnym oraz uwzględniać poniższe normy:

- 1) wychowawca prowadzi oddziaływania penitencjarne w powierzonej mu grupie wychowawczej, nieprzekraczającej 40 skazanych, ukaranych i tymczasowo aresztowanych względem których stosuje się przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności lub 60 tymczasowo aresztowanych;
- 2) psycholog prowadzi badania psychologiczne, udziela pomocy psychologicznej oraz obejmuje osadzonych odpowiednimi oddziaływaniami psychokorekcyjnymi wobec grupy nieprzekraczającej 200 osadzonych;
- 3) funkcjonariusz lub pracownik na stanowisku do spraw zatrudnienia osadzonych, w zakresie realizacji swoich zadań prowadzi, niezależnie od formy i rodzaju zatrudnienia, grupę osadzonych nieprzekraczającą w miesiącu rozliczeniowym 130 osób.

4. Stanowiska, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 4 i 5 tworzy się obligatoryjnie. Dyrektor zapewnia wykonanie zadań określonych w zakresach czynności dla stanowisk, o których mowa w ust. 1, w przypadku, jeżeli stanowiska te nie zostały odrębnie powołane.

5. Stanowisko, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 można utworzyć w przypadkach, w których liczba stanowisk, o których mowa w ust. 1 pkt 7 lit. c wynosi 4 i więcej osób oraz średni poziom zatrudnienia z sześciu poprzedzających miesięcy rozliczeniowych wynosi 500 i więcej osadzonych. Kandydat powinien posiadać stosowne zaświadczenie o przeszkoleniu z zakresu zatrudnienia osób pozbawionych wolności oraz wykazywać się wiedzą i praktyką zawodową na stanowisku ds. zatrudnienia osadzonych.

6. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się, po uzyskaniu akceptacji Dyrektora Biura Kadr i Szkolenia oraz Dyrektora Biura Penitencjarnego Centralnego Zarządu Służby Więziennej, utworzenie stanowiska zastępcy kierownika działu penitencjarnego ds. zatrudnienia z pominięciem kryteriów, o których mowa w ust. 5.

§ 99. 1. W skład działu terapeutycznego, oddziału dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo, wchodzi:

- 1) kierownik działu;
- 2) psychologowie;
- 3) wychowawcy;
- 4) stanowisko do spraw terapii zajęciowej.

2. W dziale, o którym mowa w ust. 1, można utworzyć stanowiska:

- 1) lekarza;
- 2) pielęgniarki;
- 3) do spraw terapii uzależnień.

3. W skład działu terapeutycznego, oddziału dla skazanych uzależnionych, wchodzi:

- 1) kierownik działu;
- 2) psychologowie;
- 3) stanowiska do spraw terapii uzależnień.

4. W dziale terapeutycznym oddziału dla skazanych uzależnionych można utworzyć stanowisko wychowawcy.

5. W przypadku, jeżeli stanowiska, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 lub ust. 4, nie zostały utworzone, ich zadania wykonują funkcjonariusze lub pracownicy podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności lub wychowawca działu penitencjarnego, wykonujący swoje obowiązki w oddziale terapeutycznym.

6. W zakładzie karnym, w którym istnieją dwa lub więcej oddziały terapeutyczne przeznaczone dla różnych kategorii skazanych, tworzy się jeden albo odpowiednią liczbę działów terapeutycznych. W przypadku utworzenia jednego działu, można utworzyć stanowisko zastępcy kierownika działu terapeutycznego.

7. Przy ustalaniu ilości i rodzaju stanowisk, o których mowa w ust. 1 i 3, uwzględnia się pojemność i przeznaczenie oddziału terapeutycznego, a także standardy obowiązujące w pozawięziennych placówkach udzielających świadczeń terapeutycznych osobom z zaburzeniami psychicznymi, upośledzonym umysłowo oraz uzależnionym.

Rozdział 7

Ramowe zakresy czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych

§ 100. 1. Funkcjonariuszom i pracownikom działów penitencjarnego, terapeutycznego oraz oddziałów penitencjarnych opracowuje się zakresy czynności.

2. W zakresach czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych nie nakłada się zadań, które nie mieszczą się w obszarze oddziaływań penitencjarnych i stanowią dla nich zadania dodatkowe, chyba że wynikają one z odrębnych przepisów.

§ 101. Zakresy czynności dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymienionych w § 99 ust. 2 pkt 1 i 2, w części terapeutycznej określa kierownik działu terapeutycznego, a w części medycznej kierownik podmiotu leczniczego dla osób pozbawionych wolności.

§ 102. 1. Kierownik działu penitencjarnego w zakładzie karnym organizuje i nadzoruje pracę działu penitencjarnego oraz prowadzenie przez funkcjonariuszy i pracowników działu oddziaływań penitencjarnych. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) przydzielanie zadań funkcjonariuszom i pracownikom działu penitencjarnego;
- 2) sprawowanie nadzoru i kontroli nad realizacją obowiązków wykonywanych przez funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego;
- 3) organizowanie i realizacja szkoleń dla funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego oraz pracowników innych komórek organizacyjnych w zakresie prowadzenia oddziaływań penitencjarnych;

- 4) dokonywanie analiz, sporządzanie opracowań, sprawozdań i raportów oraz innej niezbędnej dokumentacji w zakresie prowadzonych oddziaływań penitencjarnych oraz sprawowanie nad nimi nadzoru i kontroli;
- 5) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach kadrowych dotyczących funkcjonariuszy i pracowników działu penitencjarnego;
- 6) udzielanie pomocy i instruktażu w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- 7) nadzór nad prawidłowym rozmieszczeniem skazanych, ukaranych i tymczasowo aresztowanych, wobec których stosuje się przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, a w zakresie rozmieszczenia tymczasowo aresztowanych wobec których nie stosuje się przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, zgodnie z przepisami w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności oraz dokumentowania tych czynności;
- 8) współpraca z kierownikiem działu ochrony w zakresie zapewnienia właściwej atmosfery i nastrojów wśród osadzonych w zakładzie karnym;
- 9) koordynowanie współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 kodeksu, w zakresie prowadzenia oddziaływań penitencjarnych;
- 10) zgłaszanie potrzeb do preliminarza wydatków budżetowych oraz nadzór nad właściwym wydatkowaniem środków finansowych przyznanych na działalność kulturalno-oświatową i sportową, pomoc postpenitencjarną, zatrudnienie osadzonych, szkolenie kursowe, programy edukacyjne, psychokorekcyjne, aktywizacji zawodowej, skierowane do osadzonych;
- 11) inicjowanie wprowadzania nowatorskich metod oddziaływania penitencjarnego;
- 12) w ramach nadzoru nad sprawami związanymi z zatrudnieniem osadzonych:
 - a) planowanie, koordynowanie i organizowanie zatrudnienia osadzonych w jednostce,
 - b) przygotowywanie projektów wewnętrznych aktów prawnych regulujących tematykę zatrudnienia osadzonych oraz wzorów umów z podmiotami współpracującymi z zakładem karnym,

- c) dokonywanie bądź nadzorowanie sporządzania analiz, opracowań, sprawozdań i raportów oraz innych niezbędnych dokumentów w zakresie zatrudnienia osadzonych,
- d) współdziałanie z innymi funkcjonariuszami zakładu karnego w procesie zatrudnienia osadzonych,
- e) nadzorowanie realizacji wniosków kontrahentów kierowanych do Wydziału ds. Funduszu Aktywizacji Centralnego Zarządu Służby Więziennej,
- f) koordynowanie zadań związanych z promocją zatrudnienia ukierunkowaną na pozyskiwanie miejsc pracy dla skazanych, dostosowaną do możliwości zakładu karnego.

2. W zakładach karnych, w których utworzono stanowisko zastępcy kierownika działu penitencjarnego, zakres jego obowiązków ustala się w podziale pracy zatwierdzonym przez dyrektora.

§ 103. 1. Młodszy wychowawca lub wychowawca działu penitencjarnego w zakładzie karnym prowadzi oddziaływania penitencjarne w powierzonej grupie wychowawczej osadzonych. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji;
- 2) podejmowanie działań zmierzających do utrzymania porządku, dyscypliny i właściwych relacji pomiędzy osadzonymi w celach mieszkalnych, we współpracy z funkcjonariuszami i pracownikami innych komórek organizacyjnych;
- 3) podejmowanie czynności mających na celu bieżące rozwiązywanie problemów i sytuacji konfliktowych pomiędzy osadzonymi oraz wskazywanie społecznie akceptowanych sposobów ich rozwiązywania;
- 4) zapoznavanie osadzonych z obowiązkami i uprawnieniami oraz motywowanie ich do właściwego zachowania i przestrzegania porządku wewnętrznego;
- 5) utrzymywanie z osadzonymi stałych kontaktów wychowawczych;
- 6) rozmieszczanie w celach mieszkalnych skazanych, ukaranych i tymczasowo aresztowanych, wobec których stosuje się przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, a w zakresie rozmieszczenia tymczasowo aresztowanych wobec których nie stosuje się przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności, zgodnie z przepisami w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego

aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawienie wolności oraz dokumentowania tych czynności;

- 7) sporządzanie projektów propozycji klasyfikacji, opinii, okresowych ocen postępów skazanego w procesie resocjalizacji, indywidualnych programów oddziaływania oraz ich weryfikacji, prognoz kryminologiczno-społecznych wraz z odpowiednimi wnioskami;
- 8) opiniowanie i wnioskowanie w sprawach nagradzania oraz karania dyscyplinarnego;
- 9) opiniowanie próśb i wniosków osadzonych kierowanych do dyrektora zakładu karnego związanych z prowadzonymi wobec nich oddziaływaniami penitencjarnymi;
- 10) sporządzanie projektów zawiadomień w trybie przepisów art. 168a kodeksu w zakresie właściwości merytorycznej działu penitencjarnego;
- 11) podejmowanie działań mających na celu uzupełnienie przez osadzonych wykształcenia i zdobycie kwalifikacji zawodowych;
- 12) współuczestnictwo w prowadzeniu działalności kulturalno-oświatowej i zajęć sportowych w ramach oddziału i powierzonej grupy osadzonych;
- 13) współpraca z funkcjonariuszem lub pracownikiem do spraw zatrudnienia osadzonych w zakresie doboru osadzonych do zatrudnienia;
- 14) dokonywanie wstępnej diagnozy potrzeb osadzonych w zakresie pomocy postpenitencjarnej, współpraca z funkcjonariuszem lub pracownikiem do spraw pomocy postpenitencjarnej oraz przygotowywanie propozycji objęcia skazanego okresem, o którym mowa w art. 164 § 1 kodeksu;
- 15) prowadzenie dokumentacji osobopoznawczej.

2. Starszy wychowawca działu penitencjarnego w zakładzie karnym prowadzi oddziaływania penitencjarne w powierzonej grupie wychowawczej osadzonych wymagających bardziej intensywnego i pogłębionego oddziaływania wychowawczego, wykonując obowiązki, o których mowa w ust. 1. Ponadto do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) udzielanie młodszym wychowawcom oraz wychowawcom pomocy w doborze adekwatnych do potrzeb prowadzonego oddziaływania penitencjarnego metod i środków oddziaływania oraz w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i sytuacji konfliktowych;

- 2) prowadzenie oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych przejawiających trudności adaptacyjne, wymagających zintensyfikowanych oddziaływań oraz aktywnych uczestników podkultury przestępczej;
- 3) udzielanie nowo przyjętym wychowawcom pomocy w zdobywaniu wiedzy i umiejętności zawodowych;
- 4) prowadzenie szkoleń w dziale penitencjarnym w ramach zleconych przez kierownika działu zagadnień;
- 5) współpraca z wyznaczonym mentorem w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

3. Kierownik działu penitencjarnego może powierzyć starszemu wychowawcy nadzór nad organizacją pracy młodszego wychowawcy działu penitencjarnego.

§ 104. Obowiązki, o których mowa w § 103, wychowawca realizuje w oddziale penitencjarnym, jeżeli został utworzony.

§ 105. Wychowawca działu penitencjarnego, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 6 lit. a, organizuje zajęcia kulturalno-oświatowe w zakładzie karnym. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) realizowanie imprez zespołowych i indywidualnych form pracy kulturalnej i oświatowej z osadzonymi;
- 2) promowanie inicjatyw kulturalno-oświatowych i edukacyjnych, wynikających z zainteresowań i aktywności osadzonych;
- 3) dobór treści prowadzonych zajęć kulturalno-oświatowych i programów przeznaczonych do emisji przez radiowęzeł i telewizję kablową;
- 4) utrzymywanie kontaktów z pozawięziennymi instytucjami w celu wzbogacenia form i treści działalności kulturalno-oświatowej;
- 5) wnioskowanie w sprawie powołania zespołów osadzonych do spraw zajęć kulturalno-oświatowych nadzór nad ich działalnością oraz zapewnianie warunków dla twórczości własnej i amatorskiego ruchu artystycznego osadzonych;
- 6) organizowanie pracy radiowęzła i studia RTV, w tym organizacja pracy i nadzór nad właściwym wykonywaniem obowiązków przez osadzonych zatrudnionych w radiowęźle i studiu RTV oraz opracowywanie dla nich zakresów czynności;
- 7) prowadzenie dokumentacji z realizowanych form pracy kulturalnej i oświatowej z osadzonymi;

- 8) koordynowanie działalności kulturalno-oświatowej prowadzonej w poszczególnych oddziałach mieszkalnych;
- 9) zgłaszanie do preliminarza wydatków budżetowych potrzeb w zakresie prowadzonej działalności kulturalno-oświatowej;
- 10) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji.

§ 106. Wychowawca działu penitencjarnego, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 6 lit. b, organizuje i nadzoruje zajęcia z zakresu kultury fizycznej i sportu w zakładzie karnym. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) realizowanie zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu dla osadzonych;
- 2) utrzymywanie kontaktów z instytucjami zajmującymi się działalnością sportową w celu wzbogacenia form pracy w zakładach karnych;
- 3) organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych dla osadzonych;
- 4) wnioskowanie w sprawie powołania i nadzorowanie zespołów osadzonych do spraw zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 5) koordynowanie zajęć z zakresu kultury fizycznej i sportu prowadzonych w oddziałach mieszkalnych;
- 6) prowadzenie dokumentacji dotyczącej realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków;
- 7) zgłaszanie potrzeb do preliminarza wydatków budżetowych w zakresie prowadzonej działalności z zakresu kultury fizycznej i sportu;
- 8) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji.

§ 107. Wychowawca działu penitencjarnego, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 6 lit. c, organizuje pracę biblioteki w zakładzie karnym i odpowiada materialnie za powierzone mienie biblioteczne. Do jego obowiązków należy kompletowanie, udostępnianie i utrzymywanie w należytym stanie księgozbioru bibliotecznego, a w szczególności:

- 1) zakup książek, prenumerata oraz kolportaż prasy;
- 2) prowadzenie ewidencji i sprawozdawczości dotyczącej biblioteki;
- 3) organizacja i nadzór nad właściwym funkcjonowaniem punktów bibliotecznych oraz czytelni i wypożyczalni prasy;

- 4) organizacja pracy i nadzór nad właściwym wykonywaniem obowiązków przez osadzonych zatrudnionych w bibliotece oraz opracowywanie zakresów czynności osadzonym zatrudnionym;
- 5) popularyzacja czytelnictwa;
- 6) współpraca z bibliotekami publicznymi i podmiotami określonymi w art. 38 § 1 kodeksu;
- 7) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji i zajęć, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 3.

§ 108. Wychowawca działu penitencjarnego, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 6 lit. d, organizuje udzielanie świadczeń materialnych i niematerialnych, których celem jest wspomaganie osadzonych w zachowaniu lub uzyskaniu umiejętności społecznej readaptacji po opuszczeniu zakładu karnego. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) rozpoznawanie potrzeb postpenitencjarnych osadzonych oraz, w razie potrzeby, opracowanie planu pomocy postpenitencjarnej oraz przygotowywanie propozycji objęcia skazanego okresem, o którym mowa w art. 164 § 1 kodeksu;
- 2) przyjmowanie na rozmowy indywidualne osadzonych zgłoszonych przez wychowawcę oddziału, w zakresie problemów związanych z udzieleniem pomocy postpenitencjarnej;
- 3) organizowanie zajęć grupowych mających na celu inspirowanie działań samopomocowych ukierunkowanych na przezwycięzenie problemów wymagających interwencji socjalnej;
- 4) zapewnienie dostępu do informacji o zasadach ubiegania się o pomoc w zakresie rozwiązywania problemów istotnych dla przygotowania osadzonych do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie;
- 5) wnioskowanie lub opiniowanie próśb o udzielanie świadczeń w formach, o których mowa w art. 41 § 1, art. 165 § 4, art. 166 § 2 i 3 oraz art. 167a § 3 kodeksu;
- 6) prowadzenie poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i uzyskiwania pomocy udzielanej przez właściwe instytucje oraz organizacje pozarządowe działające w środowisku otwartym;
- 7) współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 i art. 41 § 2 kodeksu, zwłaszcza z sądowym kuratorem dla dorosłych, organami zatrudnienia oraz organami pomocy społecznej, których celem działania jest pomoc w readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne;

- 8) planowanie środków na pomoc postpenitencjarną;
- 9) prowadzenie dokumentacji dotyczącej sposobu realizacji zadań wynikających z zakresu czynności;
- 10) przeprowadzanie rozmów końcowych z osadzonymi zwalnianymi z zakładu karnego;
- 11) dokonywanie okresowych analiz i sprawozdań wymaganych przepisami;
- 12) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji.

§ 109. Funkcjonariusz lub pracownik działu penitencjarnego, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 7 lit. a, realizuje zadania z zakresu oddziaływań terapeutycznych wobec skazanych zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego poza oddziałem terapeutycznym. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie wobec skazanych uzależnionych zakwalifikowanych do systemu terapeutycznego poza oddziałem indywidualnych oddziaływań, o których mowa w § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia;
- 2) prowadzenie grupowych oddziaływań, o których mowa w § 20 ust. 2 rozporządzenia;
- 3) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji;
- 4) prowadzenie dokumentacji dotyczącej sposobu realizacji zadań wynikających z zakresu czynności.

§ 110. Funkcjonariusz lub pracownik, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 7 lit. b, prowadzi terapię zajęciową dla osadzonych z niepełnosprawnością, w tym osadzonych wykazujących niepsychotyczne zaburzenia psychiczne lub upośledzenie umysłowe pozostających czasowo poza oddziałami terapeutycznymi. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie terapii zajęciowej zgodnie z zaleceniami zawartymi w indywidualnych programach terapeutycznych lub indywidualnych programach oddziaływania;
- 2) zgłaszanie zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do prowadzenia terapii i nadzorowanie ich wydatkowania;
- 3) sprawowanie nadzoru nad stanowiskami pracy, materiałami i narzędziami używanymi przez skazanych;
- 4) zabezpieczanie sprzętu i materiałów niezbędnych do prowadzenia terapii zajęciowej;
- 5) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji;

- 6) prowadzenie dokumentacji dotyczącej realizowanego zakresu czynności, w szczególności:
- a) rejestru skazanych uczestniczących w terapii zajęciowej,
 - b) księgi inwentarzowej zakupu materiałów do terapii zajęciowej,
 - c) rejestru wytworów gotowych terapii zajęciowej.

§ 111. Funkcjonariusz lub pracownik, o którym mowa w § 98 ust. 1 pkt 7 lit. c, organizuje zatrudnienie osadzonych. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru nad prawidłową realizacją postanowień wynikających z zarządzeń, instrukcji i wytycznych regulujących zatrudnienie osób pozbawionych wolności, realizacją uprawnień osadzonych związanych z zatrudnieniem oraz niezwłoczne informowanie właściwego kierownika działu penitencjarnego o przypadkach ich nieprzestrzegania;
- 2) planowanie wykorzystania etatów kalkulacyjnych i środków finansowych przeznaczonych na zatrudnienie osadzonych przy pracach porządkowych i pomocniczych na rzecz jednostek organizacyjnych Służby Więziennej;
- 3) współpraca z funkcjonariuszami i pracownikami zakładu karnego w procesie zatrudnienia;
- 4) prowadzenie szkoleń dla funkcjonariuszy i pracowników bezpośrednio nadzorujących pracę skazanych;
- 5) zgłaszanie kierownikowi penitencjarnemu potrzeb w zakresie organizacji kursów i szkoleń służących zdobywaniu kwalifikacji zawodowych przez osadzonych;
- 6) sporządzanie sprawozdań, analiz i statystyk;
- 7) prowadzenie dokumentacji w zakresie zatrudnienia skazanych oraz jej archiwizacja;
- 8) prowadzenie Centralnej Bazy Kontrahentów;
- 9) przygotowywanie projektów umów, umów dotyczących zatrudnienia skazanych na rzecz kontrahentów zewnętrznych oraz ich aneksów; przedkładanie ww. dokumentów celem zaopiniowania radcy prawnemu;
- 10) sprawdzanie oraz ocena merytoryczna i rachunkowa zapisów w kartach pracy;
- 11) sporządzanie list płac skazanych zatrudnianych odpłatnie przy pracach porządkowych i pomocniczych na rzecz jednostki penitencjarnej oraz weryfikacja list płac osadzonych zatrudnionych przez podmioty zewnętrzne;

- 12) prowadzenie działalności promocyjnej i informacyjnej w zakresie zatrudnienia osadzonych skierowanej do przedsiębiorców lub innych uprawnionych podmiotów;
- 13) poszukiwanie dla skazanych miejsc pracy poza terenem zakładu karnego;
- 14) poszukiwanie dla skazanych miejsc pracy na terenie jednostki, współdziałanie w organizowaniu miejsc pracy przez uprawnione podmioty zewnętrzne w halach i innych pomieszczeniach na terenie zakładów karnych, celem aktywizacji zawodowej skazanych zwłaszcza z zakładów typu zamkniętego;
- 15) opiniowanie wniosków o pożyczkę lub dotację z Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy;
- 16) sprawdzanie wniosków kierowanych do Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy dotyczących wypłat ryczałtu z tytułu zatrudnienia skazanych oraz odnotowywanie stosownych informacji w systemie informatycznym.

§ 112. 1. Młodszy psycholog lub psycholog w zakładzie karnym prowadzi badania psychologiczne, udziela pomocy psychologicznej oraz obejmuje osadzonych odpowiednimi oddziaływaniami psychokorekcyjnymi lub terapeutycznymi. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) prowadzenie lub współuczestniczenie w prowadzeniu programów resocjalizacji;
- 2) sporządzanie orzeczeń psychologiczno - penitencjarnych i opinii psychologicznych oraz weryfikowanie w miarę potrzeby zawartych w nich wskazań i ustaleń;
- 3) wnioskowanie w sprawie kierowania skazanych wymagających oddziaływania specjalistycznego do systemu terapeutycznego;
- 4) udzielanie pomocy wychowawcom w prowadzeniu oddziaływań wobec osadzonych sprawiających szczególne trudności wychowawcze;
- 5) prowadzenie szkoleń z zakresu psychospołecznych mechanizmów zachowania;
- 6) prowadzenie dokumentacji wynikającej z realizowanych zadań, a w szczególności teczek zawierających wydruki orzeczeń psychologiczno - penitencjarnych wraz z materiałami pomocniczymi z badań.

2. Starszy psycholog w zakładzie karnym prowadzi badania psychologiczne oraz oddziaływania psychokorekcyjne wykonując obowiązki, o których mowa w ust. 1. Ponadto do jego obowiązków należy w szczególności:

- 1) udzielanie instruktażu nowo przyjętym psychologom w zakresie zdobywania praktycznych umiejętności zawodowych, szczególnie w realizacji zadań diagnostycznych, psychokorekcyjnych i doradczych;
- 2) udzielanie wsparcia merytorycznego młodszym psychologom i psychologom;
- 3) współpraca z wyznaczonym mentorem w zakresie określonym odrębnymi przepisami.

§ 113. 1. Kierownik działu terapeutycznego sprawuje nadzór organizacyjny i merytoryczny nad prowadzeniem oddziaływań terapeutycznych, a w szczególności:

- 1) organizuje pracę zespołu terapeutycznego w sposób zapewniający pełną realizację programu oddziału terapeutycznego;
- 2) koordynuje przyjmowanie skazanych do oddziału terapeutycznego i wypisywanie osadzonych po zakończeniu terapii;
- 3) zgłasza do preliminarza wydatków budżetowych potrzeby działu terapeutycznego oraz nadzoruje właściwe i racjonalne wykorzystanie wyposażenia i sprzętu zakupionego dla potrzeb działu;
- 4) inicjuje współdziałanie z pozawięziennymi placówkami terapeutycznymi, instytucjami, organizacjami społecznymi o profilu działalności zgodnym ze specjalizacją oddziału;
- 5) przewodniczy zebraniom zespołu terapeutycznego;
- 6) uczestniczy w porozumieniu z kierownikiem działu ochrony w ustalaniu stałej obsady stanowisk oddziałowych pełniących służbę w oddziale terapeutycznym;
- 7) prowadzi dokumentację pracy działu, a w szczególności dziennik protokołów z zebrań zespołu terapeutycznego, a w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych ponadto:
 - a) rejestr skazanych zgłoszonych do oddziału terapeutycznego,
 - b) dokumentację badań efektywności terapii.

2. Kierownik działu terapeutycznego wykonuje w odniesieniu do podległego działu zadania, o których mowa w § 102.

§ 114. Psycholog działu terapeutycznego wykonuje w odniesieniu do osadzonych przebywających w oddziale terapeutycznym obowiązki, o których mowa w § 112. Do jego obowiązków należy ponadto uczestnictwo w:

- 1) opracowywaniu oraz weryfikowaniu indywidualnych diagnoz i programów terapeutycznych;
- 2) realizacji programu terapeutycznego oddziału, w tym prowadzeniu grupowych i indywidualnych zajęć terapeutycznych oraz innych zajęć, w zakresie określonym przez kierownika działu terapeutycznego.

§ 115. 1. Wychowawca działu terapeutycznego, wykonuje obowiązki, o których mowa w § 103 ust. 1 i 2, wobec skazanych przebywających w oddziale terapeutycznym.

2. Do jego obowiązków należy ponadto udział w realizacji programu oddziału terapeutycznego, w zakresie określonym przez kierownika działu terapeutycznego.

§ 116. Funkcjonariusz lub pracownik działu terapeutycznego do spraw terapii uzależnień realizuje zadania z zakresu oddziaływań terapeutycznych wobec przebywających w oddziale skazanych uzależnionych, a w szczególności:

- 1) uczestniczy w opracowaniu diagnoz, o których mowa w § 21 ust. 4 rozporządzenia i indywidualnych programów terapeutycznych;
- 2) prowadzi terapię indywidualną skazanych, a zwłaszcza:
 - a) motywuje skazanych do udziału w terapii,
 - b) pomaga skazanym w zrozumieniu procesu terapii,
 - c) nadzoruje i ukierunkowuje realizację przez skazanych zadań zawartych w indywidualnych programach terapeutycznych,
 - d) monitoruje przebieg terapii oraz dokonuje w trakcie terapii ocen częściowych postępów skazanego,
 - e) uczestniczy w przygotowaniu oceny końcowej przebiegu i efektów terapii;
- 3) prowadzi grupowe zajęcia terapeutyczne i inne zajęcia grupowe w zakresie określonym w programie oddziału;
- 4) współpracuje z wychowawcą w kształtowaniu właściwej atmosfery wśród skazanych;
- 5) dokumentuje przebieg i efekty terapii skazanych w teczkach terapeutycznych.

§ 117. Funkcjonariusz lub pracownik działu terapeutycznego do spraw terapii zajęciowej uczestniczy w opracowywaniu indywidualnych programów terapeutycznych oraz realizuje terapię zajęciową, w zakresie określonym w programie oddziału terapeutycznego, w szczególności:

- 1) prowadzi terapię zajęciową zgodnie z zaleceniami zawartymi w indywidualnych programach terapeutycznych;
- 2) zabezpiecza sprzęt i materiały niezbędne do prowadzenia terapii zajęciowej;
- 3) zgłasza zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do prowadzenia terapii i nadzoruje ich właściwe wydatkowanie;
- 4) sprawuje nadzór nad stanowiskami pracy, materiałami i narzędziami użytkowymi przez skazanych;
- 5) współpracuje z wychowawcą w zakresie kształtowania środowiska wychowawczego;
- 6) prowadzi dokumentację dotyczącą realizacji zadań wynikających z zakresu czynności, w szczególności:
 - a) rejestr skazanych uczestniczących w terapii zajęciowej,
 - b) księgę inwentarzową zakupu materiałów do terapii zajęciowej,
 - c) rejestr wytworów gotowych terapii zajęciowej.

Rozdział 8

Druki, wzory i rejestry

§ 118. 1. W pracy penitencjarnej i terapeutycznej stosuje się następujące druki, wzory i rejestry:

- 1) rozmowa informacyjna, której wzór stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) rozmowa wstępna, której wzór stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) indywidualny program oddziaływania, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) aktualizacja indywidualnego programu oddziaływania, której wzór stanowi załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ocena końcowa przebiegu i efektów terapii w oddziale terapeutycznym dla skazanych uzależnionych, której wzór stanowi załącznik nr 5 do zarządzenia;
- 6) prognoza kryminologiczno-społeczna, której wzór stanowi załącznik nr 6 do zarządzenia;

- 7) zezwolenie na uczestniczenie w nauczaniu, szkoleniu, zajęciach terapeutycznych, grupowych zajęciach kulturalno-oświatowych lub sportowych w trybie art. 91 pkt 3-4 lub art. 92 pkt 3-5 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 7 do zarządzenia;
- 8) wniosek o przyznanie nagrody/ulgi, którego wzór stanowi załącznik nr 8 do zarządzenia;
- 9) wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej, którego wzór stanowi załącznik nr 9 do zarządzenia;
- 10) wniosek o udzielenie przepustki w trybie art. 91 pkt 7 lub art. 92 pkt 9 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 10 do zarządzenia;
- 11) wniosek osadzonego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 104a § 1 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 11 do zarządzenia
- 12) wniosek osadzonego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 131 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 12 do zarządzenia;
- 13) wniosek osadzonego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 141a § 1 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 13 do zarządzenia;
- 14) wniosek o przyznanie skazanemu zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego w trybie art. 165 § 2 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 14 do zarządzenia;
- 15) wniosek - opinia o skazanym/tymczasowo aresztowanym, którego wzór stanowi załącznik nr 15 do zarządzenia;
- 16) wniosek o wydanie postanowienia na podstawie art. 117 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 16 do zarządzenia;
- 17) wniosek o wydanie postanowienia na podstawie art. 119 kodeksu, którego wzór stanowi załącznik nr 17 do zarządzenia;
- 18) rejestr skazanych zgłoszonych do oddziału terapeutycznego, którego wzór stanowi załącznik nr 18 do zarządzenia;
- 19) rejestr indywidualnych kontaktów terapeutycznych, którego wzór stanowi załącznik nr 19 do zarządzenia;
- 20) rejestr skazanych uczestniczących w terapii zajęciowej, którego wzór stanowi załącznik nr 20 do zarządzenia;
- 21) rejestr wytworów gotowych terapii zajęciowej, którego wzór stanowi załącznik nr 21 do zarządzenia;

- 22) księga inwentarzowa zakupu materiałów do terapii zajęciowej, której wzór stanowi załącznik nr 22 do zarządzenia;
- 23) sprawozdanie ze zrealizowanego programu, którego wzór stanowi załącznik nr 23 do zarządzenia;
- 24) rozmowa końcowa, której wzór stanowi załącznik nr 24 do zarządzenia;
- 25) plan zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, którego wzór stanowi załącznik nr 25 do zarządzenia;
- 26) grafik zajęć organizowanych w świetlicach, halach sportowych, boiskach oraz innych pomieszczeniach, którego wzór stanowi załącznik nr 26 do zarządzenia.

2. Funkcjonariusze i pracownicy wykonujący zadania na stanowisku do spraw zatrudnienia stosują następujące wzory, druki i rejestry:

- 1) akta zatrudnieniowe, symbol druku R-1, których wzór stanowi załącznik nr 27 do zarządzenia;
- 2) rejestr zatrudnienia osadzonego, symbol druku R-2, którego wzór stanowi załącznik nr 28 do zarządzenia;
- 3) rejestr finansowy osadzonego, symbol druku R-3, którego wzór stanowi załącznik nr 29 do zarządzenia;
- 4) wniosek o zatrudnienie, symbol druku R-4, którego wzór stanowi załącznik nr 30 do zarządzenia;
- 5) zaświadczenie o zatrudnieniu w warunkach szczególnych, symbol druku R-5, którego wzór stanowi załącznik nr 31 do zarządzenia;
- 6) karta pracy osadzonego, symbol druku R-6, której wzór stanowi załącznik nr 32 do zarządzenia;
- 7) zaświadczenie o wykonywaniu pracy, symbol druku R-7, którego wzór stanowi załącznik nr 33 do zarządzenia;
- 8) rejestr zatrudnienia nieodpłatnego osadzonego, symbol druku R-8, którego wzór stanowi załącznik nr 34 do zarządzenia;
- 9) karta pracy osadzonego zatrudnionego nieodpłatnie, symbol druku R-9, której wzór stanowi załącznik nr 35 do zarządzenia;
- 10) karta pracy osadzonego zatrudnionego nieodpłatnie w wymiarze do 90 godzin miesięcznie, symbol druku R-10, której wzór stanowi załącznik nr 36 do zarządzenia;

3. Druki i rejestry wymienione w ust. 1 i 2, mogą być prowadzone w systemie informatycznym.

Rozdział 9

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 119. Druki stosowane dotychczas w zatrudnieniu osadzonych mogą być używane do wyczerpania zapasów jedynie w przypadku, gdy zawierają wszystkie informacje określone we wzorach stanowiących załączniki 27-36 do niniejszego zarządzenia.

§ 120. Traci moc zarządzenie nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych.

§ 121. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

**DYREKTOR GENERALNY
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ**

W zastępstwie
DYREKTORA GENERALNEGO
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

płk Bartłomiej Turbiarz

Uzasadnienie

Projekt zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej stanowi wykonanie dyspozycji zawartej w art. 249a pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 706), która zobowiązuje Dyrektora Generalnego Służby Więziennej do ustalenia szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych.

W porównaniu do obowiązującego zarządzenia 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych, w projekcie uwzględniono zmiany aktów prawnych tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy w katalogu nagród oraz kar dyscyplinarnych oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny w kwestii górnej granicy kary pozbawienia wolności. Ponadto dostosowano nazewnictwo dotyczące postępowania z osobami z niepełnosprawnością. Poszerzono również wachlarz rozmów, które w ramach swoich obowiązków powinna przeprowadzać kadra penitencjarna. Dokonano aktualizacji druków, wzorów i rejestrów dostosowując je do generowanych z Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności oraz uzupełniono wykaz o wnioski osadzonego o udzielenie zezwolenia w trybie art. 104 a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, odpowiadając na aktualne potrzeby społeczne. Jednocześnie zaktualizowano akty prawne użyte w treści zarządzenia.

Jednocześnie wejście w życie niniejszego zarządzenia nie będzie wiązać się z nowymi kosztami dla budżetu więziennictwa.

